

Foto: A. Brožek, Archiv RMaG v Jičíně

NEJSTARŠÍ DĚJINY OBCE JINOLICE

První písemná zmínka pochází z roku 1377, kdy Soudní kniha města Jičína zmiňuje Oda z Nynolycz, který figuroval jako svědek splácení dluhů společně s dalšími okolními pány. Predikát de Nynolicz nesl o rok později Pešek. Roku 1414 vystupuje jako majitel obce Oldřich z Nynolicze.

Obec byla součástí velišského panství. Od roku 1487 patřil majetek Trčkům z Lípy. Po smrti Mikuláše st. z Lípy získali postupně dědictví dva synové Zdeněk a Mikuláš ml. a jejich strýc Jan ml. Dne 25. října 1533 se panství rozdělilo a Mikuláš ml. získal hrad Veliš s poplužím, poplužním dvorem, město Jičín, vsi Staré Místo, Mladějov, Blata, Střeleč, Ninolice (tzn. Jinolice), Nemyčev, Miličev a dalších téměř šedesát vsí, dále k tomu pustý hrad Brada s podhradím a Záhořský mlýn.

Jan Rudolf Trčka z Lípy prodal roku 1606 Velišské panství za 150 tisíc kop míšeňských Jindřichu Matyášovi z Thurnu, když od něj oddělil Jičín a okolí, které připojil ke svému Kumburskému panství. To o rok později odprodal Zikmundu Smiřickému. Jindřich Matyáš Thurn získal zámek Veliš s vinicí, štěpnicí, kamenným lodem pod zámkem, bažantnicí mezi Kostelcem a Vescem, dvory, mlýny a vesnice, mezi které patřily i Jinolice.

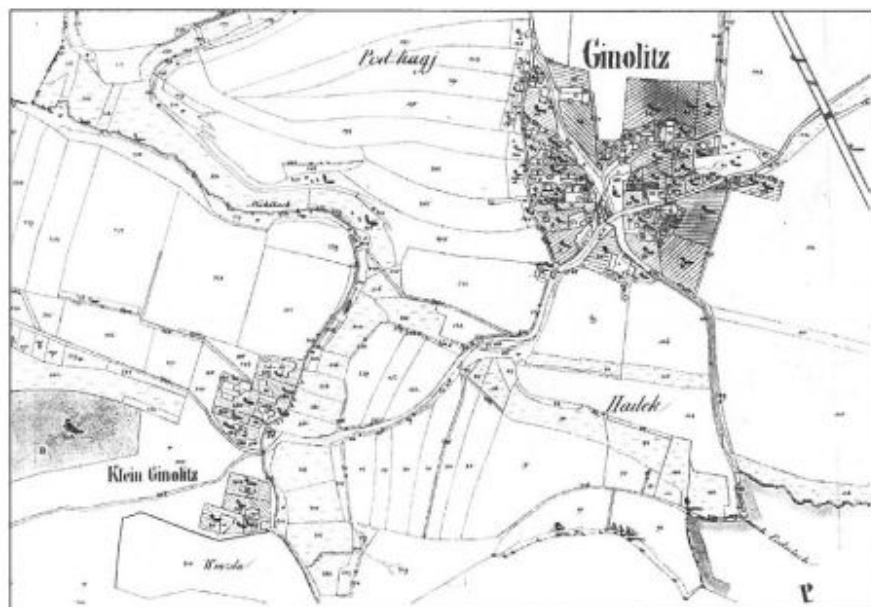
UDÁLOSTI PO BITVĚ NA BÍLÉ HOŘE

Po prohrané bitvě na Bílé hoře opustil Thurn zemi jako člen doprovodu královny Anny, manželky Fridricha Falckého. Byl odsouzen hrdelní císařskou komisí ke ztrátě hrdla, cti a statků, dán do klatby a jeho jméno bylo přibito na šibenici. Jeho panství, odhadnuté na 96 643 kop míšeňských, bylo českou komorou dne 22. červen-

ce 1622 prodáno za 82 285 kop Albrechtu z Valdštejna. Jednalo se o hrad Veliš s vinicí, štěpnicí, bažantnicí, poplužní dvory, mlýny a vesnice, ke kterým patřily i Ninolice.

V roce 1635, 27. ledna, bylo velišské panství i s obcí Jinolice (Ninolice) postoupeno ke správě hraběti Jindřichu Schlikovi. Na základě císařské resoluce z 13. a 29. července 1637 mu byl poté majetek prodán za 167 261 zl. Panství bylo původně odhadnuté na částku 212 493 zl.

Druhou polovinu 18. století nejlépe charakterizuje tereziánský katastr, jehož definitivní verze pochází z roku 1757. Majitelkou panství byla v té době hraběnka Anna Josefa Schliková. V obci je evidováno celkem 9 osedlých - 8 vlastnilo pozemky v rozsahu 5,1–15 strychů (1,5–4,5 ha), devátý patřil do kategorie 15,1–30 strychů (4,5–9 ha). Sedlák s největší rozlohou půdy vykonával koňskou robotu jeden

Jinolice na mapě stabilního katastru z roku 1842. Originál uložen v Ústředním archivu zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu, Praha.

a půl dne v týdnu, ostatní vykonávali robotu ruční – osm z nich dva dny, tři jeden den v týdnu. V obci převládalo přádlářství a dobytčářství. Lesy uvedené v katastru byly obecní, rybníky užívala vrchnost. Z řemesel zde byl evidován pouze kovář, v obci je dále zachycen šafář a 3 podruzi.

JINOLICE NA I., II. A III. VOJENSKÉM MAPOVÁNÍ (s dalšími doplňky)

I na vojenských mapách najdeme velmi zajímavé informace, které zachycují danou oblast a jsou na nich navíc uvedena další data týkající se vybavenosti obce pro možný válečný konflikt. Výsledkem I. vojenského mapování Jičínska, které proběhlo v letech 1763 – 1767, je 6 mapových listů. Pojmenování obce má tvar Jinolitz, vedle toho je zmíněna část obce s názvem Mali Jinolitz, která je ohraničená lesem. V boční specifikaci je uvedeno pro Jinolice 6 sedláků, 37 zahradníků a domkářů a 12 koní. Počty jsou výrazně vyšší než uvádí tereziánský katastr, protože vojenské mapování uvádí i domkáře, kteří nebyli vlastníky pozemků. Termínem Häusler je označen nejenom chalupník, domkář, ale i podruh. („Podruh, kdo ve vsi v cizím domě v podnájmu bývá a nemaje polí ni chalupy živí se jen prací rukou svých.“ Ottův slovník naučný, 19. díl. Praha 1902, s. 1031.)

Zajímavá data charakterizující Jinolice roku 1848 předkládá Popis Království českého od Františka Palackého. Zde autor respektuje dvě označení obce Ninolice a Jinolitz. Obec měla k tomuto roku celkem 37 domů a 266 obyvatel.

Druhé vojenské mapování proběhlo na Jičínsku ve dvou etapách, pro západní část v roce 1850 a pro východní část o rok později. Pojmenování obce dostalo tvar Jinolitz a Klein Jinolitz. Doplňující informace na kraji mapového listu udávají 37 domkářů, 6 chlévů (resp. stájí) a pohodlné ubytování pro 15 mužů a 8 koní. Je pravděpodobné, že vzhledem k údajům Fr. Palackého je zde označení 37 domkářů chápáno spíše jako počet usedlostí bez ohledu na velikost pozemků.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR, 1850 – 1970, uvádí počty obyvatel v jednotlivých obcích. Pro jinolickou obec je například k roku 1869 zapsáno 293 obyvatel, kteří žili ve 39 domech. Poté počet obyvatel klesal až do roku 1910 a počet domů naopak pomalu rostl. V letech 1880 a 1890 žilo v obci 284 obyvatel a domů bylo čtyřicet. Od roku 1910 počet obyvatel

mírně stoupal, v roce 1930 žilo v obci 235 obyvatel. Roku 1900 bylo v obci 44 domů, o třicet let později rovných padesát. Z hlediska správního patřila obec v letech 1850 – 1950 vždy do jičínského okresu.

Obec je zachycena i na třetím vojenském mapování Jičínska, které proběhlo roku 1877 a jeho výsledky byly zpracovány do devíti mapových sekcí. Zde je již zachyceno dnešní označení obce Jinolice a M. Jinolice.

PRUSKO – RAKOUSKÁ VÁLKA ROKU 1866

„Dne 29. června 1866 byla rozkošná krajina na Jičínsku lemovaná Loretou, sv. Annou, malebnými skalami prachovskými, horou Tábořem, zříceninami hradů Bradlec, Kumburk, Velíš a homolovitými kopci Čerovkou a Zebínem jevištěm událostí, jež pole mezi Jičínem, Dolním a Horním Lochovem, Prachovem, Jinolicí, Podůlším, Zámezím a Dílcí skropily krví tisíců padlých i raněných bojovníků rakouských, saských, pruských, ničily úrodu požehnanou a ochudily krajinu na dlouhou řadu let.“ (SOKa Jičín, Bitva u Jičína, rukopis.)

V této válce zaujímal významné místo město Jičín. Pruská armáda, která vtrhla do Čech ve třech směrech, se zde měla spojit a podle původního záměru velitele pruských vojsk, generála Helmutha von Moltkeho („oddělení na pochod, spojení v boj“), svěst rozhodující bitvu s rakouskou Severní armádou. Bitva u Jičína se odehrála 29. června 1866. Před vlastní bitvou bylo připraveno obranné postavení, a to v obou směrech možného pruského postupu, od Sobotky i Turnova. Obě přístupové cesty, oddělené zalesněným a částečně skalnatým masivem Prachovských skal, byly pře-

Pohlednice Jinolic vydaná nákladem K. Hlavatého. Archiv obce.

hrazeny. Tento hřbet, probíhající od západu k východu a končící až severně od měst, dělil celé postavení na dva úseky: západní se soboteckou silnicí a severní se silnicí turnovskou. Vnitřní křídla těchto úseků se stýkala v sedle nad Prachovem.

Jinolice, čp. 34. Foto: K. Řezníček, 1929
Archiv RMaG v Jičíně

Obec Jinolice byla součástí severního turnovského úseku, kde boje začaly. Z Kněžnic vyrazil předvoj V. pruské divize a byl ihned rakouským dělostřelectvem ostřelován. Jen s velkými ztrátami vtrhli prusí vojáci do Jinolic a Podůlší, obsazených pěší rakouskou Poschacherovou brigádou a částečně se obcí zmocnili, především jejich východních částí. Nepodařilo se jim ale až do nařízení přerušení boje vytlačit rakouské jednotky zcela z vesnice. Krátce před tímto přerušením se dokonce 18. pražskému mysliveckému praporu podařilo přejít k útoku. Za těchto bojů hořely Podůlší, Jinolice a Kněžnice. Generálporučík Tümping si byl vědom pevného nepřátelského postavení na Bradech, a tak se rozhodl obejít rakouské pozice zprava i zleva a přinutit rakouské vojsko k ústupu. Proti levému křídlu Poschacherovy brigády vyslal poznaňský pluk č. 18, aby se dostal přes Javornici a Březku až do Prachovských skal, za záda a na levý bok Poschacherovy brigády. Tento obchvat ale selhal, protože byl již u Březky zaražen.

Náročný lesní a skalnatý terén a slabé síly neumožnily na celé této frontě okamžitý úspěch, a tak se boj proměnil v prudkou přestřelku přes jinolický úval, přičemž se žádné z obou stran nepodařilo dlouho postoupit dopředu. Jičínská bitva byla jednou z nejhorších srážek z celé této války, o čemž svědčí i ztráty na obou stranách.

Jinolice byly velmi poškozeny vojenským zásahem jednotlivých armád. Celková škoda byla vyčíslena na 9 704 zl. Od září 1866 započala svou činnost Okresní komise určená k vyšetřování škod způsobených válkou. Tuto komisi tvořili c. k. okresní představený, jeden c. k. finanční úředník, starosta okresního zastupitelstva a dva členové výboru. Komise pro obec upravila částku na 7 703 zl. 29 kr. Nakonec byla obci vyplacena záloha ve výši 3 829 zl. 69 kr.

Dlouhou dobu po skončení války bylo v celém okolí možné nalézt artefakty připomínající prusko – rakouské střetnutí. Například v prostoru nad rybníkem nacházeli lidé při dobývání pařezů po druhé světové válce velké množství olověných kulí.

POČÁTEK 20. STOLETÍ

V polovině roku 1899 začalo obecní zastupitelstvo Jinolic zvažovat všechny možnosti rozšíření budoucí osobní zastávky v nákladistě na celé vagóny na dráze Jičín – Turnov. Bylo počítáno s rozpočtem 6940 zl. Obec oslovila okolní obce – Kněžnice, Cidlinu, Dílce a Zámezí, zda by přispěly na tuto stavbu, ale bez úspěchu, ačkoliv vyjádřily podporu celému projektu i zájem nákladistě v budoucnu využívat. Jinolická obec, která v této době měla řadu dluhů, nemohla sama pokrýt veškeré náklady spojené s plánovanou stavbou. Okresní zastupitelstvo v Jičíně vyčlenilo ze svého rozpočtu na stavbu celé dráhy 160 000 zlatých,

Jinolice.

Archiv obce

z této částky měla obec rovněž určitý příspěvek získat. Stejně i velkostatek Veliš – Vokšice, který bude využívat dráhu právě v Jinolicích, přidal obci 2000 zl. Dne 18. října 1903 byla slavnostně otevřena místní dráha Jičín – Turnov, na které se Jinolice nacházejí.

Od roku 1900 byl ustanoven hlídač nad obecním lesem. Tento dohled přijal Jan Trýzubský, hajný z velkostatku Veliš – Vokšice, za roční odměnu 6 zl. a výtěžek z pokut. Od roku 1902 měla obec obecního posla, od 1. června do 31. prosince 1902 tuto funkci vykonával za 24 K ročně

Václav Filip, podruh z Jinolic čp. 31. V roce 1904 byl zřízen hlídač pro polní pých, službu vykonával zdarma Josef Mašek.

V květnu 1912 rozhodovalo obecní zastupitelstvo, zda bude vystavěna silnice Jinolice – Březka. Obec si podmiňovala stavbu připojením obce Libunec, která by postavila spojovací cestu od hranic Březky k Újezdu nebo připojením Březky společně s Libuní, které by zajistily stavbu silnice od Březky k libuňskému hřbitovu. Podmínky si obec kladla proto, aby se brzy tento úsek stal silnicí spojovací a byl poté přijat do okresní správy. Silnice měla být vystavěna nákladem obce za příspěví 30 % subvence Okresního úřadu v Jičíně. V květnu roku 1915 byla stavba celé silnice Jinolice – Březka – Libunec zadána firmě Ing. Ptáčník & Krejcar. Firma později přibrala společníka Ing. Josefa Hrdého z Dolan, který nakonec prováděl za nepřítomnosti svých společníků celou stavbu. Původní časový plán práce od 10. května 1915 do 1. srpna 1916

Jinolice - hájenka.

Archiv obce

nebyl splněn. Ještě v březnu 1919 nebyly práce dokončeny. V zápise z jednání Obecního zastupitelstva ze dne 7. března 1919 dokonce zaznělo, že není vůbec naděje na dokončení stavebních prací. Výsledkem byl zákaz dalších prací na silnici Ing. Josefu Hrdému. Advokátní kancelář se měla postarat o navrácení projektu, což byl majetek obce, a veškeré další sankce.

V roce 1915, v době 500. výročí upálení M. J. Husa, byly v Jinolici vysazeny 2 a v Malé Jinolici 1 pamětní lípa (dnes pouze jedna vedle zvonice).

Jinolice, čp. 26. Foto: K. Řezníček, 1929
Archiv RMaG v Jičíně

ŠKOLA

První zmínky o jinolické škole nejsou přesně doloženy. Od roku 1868 se vyučovalo v dřevěné budově čp. 39, v pozdějším hostinci „U Hlavatých“. V tomto roce byla k Jinolicím při-

Nová budova školy z roku 1887
Archiv RMaG v Jičíně.

školená obec Podúlsí, která do té doby patřila k Cidlině. Protože počet dětí rychle stoupal, v roce 1885 navštěvovalo školu již 150 dětí, byla následujícího roku rozšířena škola jednotřídní na školu dvoutřídní. Nová zděná školní budova byla vystavěna v roce 1887 nákladem obcí Jinolice a Podúlsí za 12 500 zl.

Ve školním roce 1906/1907 navštěvovalo místní školu 85 dětí, v roce 1910 - 77 a v roce 1913 dokonce 82

úplnost a celkový stav živnostníků. Ten ale předkládají jednotlivé Adresáře z let 1900, 1907, 1912 a 1927.

První doklad o povolení koncese z jednání pochází ze dne 22. listopadu 1899, kdy byl povolen výčep piva a kořalky Karlu Čapkoví, v té době to byl již třetí hostinec v obci. V roce 1907 je též evidován jako výrobce lihovin. Do této doby provozovali hostinskou živnost ještě Jan Jand'ourek (viz. níže) a Marie Sacherová.

Zachovala se i zpráva z jednání zastupitelstva ze dne 20. února 1897, kdy byl prodán hostinec čp. 39 ve veřejné dražbě. Nejzajímavější nabídku poskytl J. Lamač, kterému byla také tímto povolena hostinská koncese. Mezi hostinskými v roce 1900 ale již nefiguruje. Dosavadní majitelka, pravděpodobně Marie Sacherová, měla předložit řádné vysvědčení a bylo jí přislíbeno rovněž potvrzení koncese. Je pravděpodobné, že tento hostinec se poté dostává do majetku Aloise Hlavatého.

V roce 1903 byla přijata žádost Aloise Hlavatého na povolení provozování hostinské koncese, která obsahovala výčep piva a vína, podávání pokrmů

Jand'ourka o udělení hostinské koncese, jejíž obsah spočíval v „podávání pokrmů, výčepu piva, výčepu a drobném prodeji pálených lihových nápojů a držení dovolených her v domě čp. 1 v Jinolicích.“ (SOKA Jičín, Obecní úřad Jinolice, Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, 1892 - 1920, kniha 1, Jednání ze dne 16. 3. 1912.) Jedinou podmínkou bylo, že se jeho otec Jan Jand'ourek, dosavadní majitel hostince, vzdá této koncese. Živnost byla povolena především proto, že „v domě čp. 1 je hostinský podnik již přes 100 let, místnosti jsou způsobilé, policejnímu dohledu snadno přístupné a Josef Jand'ourek zcela zachovalý.“ (SOKA Jičín, Obecní úřad Jinolice, Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, 1892 - 1920, Jednání Obecního zastupitelstva ze dne 16. 3. 1912, bod 1). Dne 9. května 1923 získal Josef Jand'ourek od stavební komise povolení postavit v místě stávajícího čp. 1 nový hostinec.

Dále byla v roce 1912 povolena hostinská koncese bez výčepu kořalky pro restauraci, kterou chtěl u zastávky vlaku Jinolice postavit Josef Kozák z Kněžnic. Koncese mu byla povolena 28. února 1912. Bylo naplánováno, že restaurace bude stát mimo obec, využívat ji měli především turisté a výletníci. Na začátku následujícího roku získal rozšíření koncese o výčep a drobný prodej lihovin. Tentýž rok předala obec do zálohy dar Josefa Kozáka 100 korun.

K roku 1927 je mezi hostinskými již zmíněná Kateřina Hlavatá, která převzala i obchod se smíšeným zbožím, dále J. Jand'ourek a Josef Kozák, který rovněž vedl smíšený obchod.

Kromě majitelů hostinců žila v obci celá řada dalších živnostníků. V roce 1900 měla obchod Marie Nováková, obuvníci byli v obci tři – František Ženatý, František Hercík a J. Kozák, rovněž truhláři byli tři – Jan Procházka, František Lhota a František Drbohlav. Kolářskou živností se živil Josef Ženatý a Jan Dědeček, kovářem byl Josef Říha, mlynářem Karel Bábek. V roce 1907 výrazně ubylo živností, kramářství vedla Františka Čapková a Alois Hlavatý a kovářem byl Josef Říha. Kolem roku 1912 ke kováři přibyli dva koláři, Jan Dědeček a Jan Ženatý, kteří pravděpodobně přerušili na krátkou dobu činnost, dále obchod provozoval již pouze Alois Hlavatý. Kolem r. 1927 tyto živnosti pokračovaly, ještě přibyl krejčí K. Šeps a obuvník V. Klimeš. Po panu Hlavatém převzala obchod Kateřina Hlavatá, nový obchod vedl Josef Kozák.

Třída jinolické školy.

Archiv obce

dětí. V roce 1914 navštěvovalo školu 74 dětí, 34 chlapců a 40 děvčat. V roce 1918 nastoupilo do jinolické školy 62 žáků. Později, na základě jednání o obecního zastupitelstva ze dne 1. května 1927, byla přiškolena obec Brada.

ŽIVNOSTNÍCI

Zajímavé zprávy o zřizování živnostenských koncesí v obci pocházejí z jednání Obecního zastupitelstva. Jsou sice velmi obsažné, ale chybí zde

a držení dovolených her. Tato koncese prozatím nezahnovala výčep pálených lihových nápojů, o což žádal od roku 1904. Až 12. května 1912 skutečně byla Aloisi Hlavatému v domě čp. 39 rozšířena koncese o výčep a drobný prodej pálených lihových nápojů. Kořalku prodával v uzavřených lahvičkách i ve svém obchodě se smíšeným zbožím.

Dne 16. března 1912 projednávalo Obecní zastupitelstvo žádost Josefa

SPOLKOVÝ ŽIVOT V OBCI

Nařízením Okresního výboru v Jičíně ze dne 5. června 1900 musela obec zřídit nejpotřebnější hasičské nářadí, o které si měla do konce července požádat zemský výbor. Místo jedné přenosné a dvou ručních stříkaček se plánovalo pořídit stříkačku čtyřkolovou v obnosu do částky 700 zl. a dva háky. Košíky měly na-

nové sboru Josef Jand'ourek, hostinský a Josef Drbohlav. Večer 20. dubna byla sehraána hra „Pro čest hasičskou“. Třicetileté trvání oslavili hrou „Na otavském klepáči“, která se hrála pod širým nebem.

Dne 6. ledna roku 1929 byl ustaven v Jinolicích ochotnický spolek „Vojan“. Spolková místnost byla v hostinci „U Jand'ourků“ v čp. 1. Dne

myšlení, pytláčích a piklení, jejímiž autory jsou Vlasta Burian a Emil Artur Longen. Na podzim sehrał spolek hru „To byla noc“ od Josefa Skružného. Téměř každým rokem pořádal Vojan ples, často maškarní, silvestrovskou veselici a nejméně jednu divadelní hru. V roce 1932 proběhla v režii spolku občínková slavnost. Ples téměř každoročně pořádal i hasiči.

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

Válečné události zasáhly radikálně život v obci, obyvatelé se museli přizpůsobit novým omezujícím nařízením a normám.

V roce 1914 byla zřízena v obci funkce nočního hlídače, na čas byla zřízena funkce ponocného, jehož odměna byla 60 h za jednu noc.

V roce 1915 obec vyjádřila řadu zvláštních poděkování výrazným představitelům politického života regionu. Čestným občanem obcí Jinolic, Březky a Libunce byl jmenován první říšský a zemský poslanec Bohumil Bradáč. Děkovaný příspěv s udělením čestného občanství obdržel i říšský a zemský poslanec Jindřich Maštálka. Čestnými členy obce se rovněž stali Rudolf Bažant, Josef Koldovský a Em. Sedláček, kterým tímto obec předala uznání za stavbu silnice, ještě v této době zdárně prováděné.

Na začátku roku 1917 byly vysázeny pamětní stromy a stromořadí na paměť padlých hrdinů, příslušníků obce. V tomto roce se také dokončovala úprava návsi, poté měla být osázena ovocným sadem a tok potoka měly zkrášlit ozdobné keře. V této souvislosti se měly i všechny obecní pozemky ležící ladem osázet lesem. V Malé Jinolici vznikla stromořadí již o dva roky dříve. Na všechny tyto kroky dohlížela zvolená šestičlenná

Členové divadelního spolku Vojan.

Archiv obce

hradit konve, které při požáru každý obyvatel měl ochotně zapůjčit stejně jako žebříky, které se rovněž speciálně pro místní hasiče nepožízovaly. V roce 1904 byla nakonec pořízena čtyřkolová stříkačka s příslušnými hadicemi v hodnotě 1000 K.

Teprve v roce 1907 jednalo zastupitelstvo o zřízení hasičského sboru. Právě zakoupení potřebné stříkačky, adekvátního nářadí a oblečení odůvodnilo vznik Sboru dobrovolných hasičů, který měl ve svém počátku 16 členů. Na obecním pozemku čp. 7 byla poté vystavěna kolna na stříkačku. V roce 1912 získali hasiči acetylenovou svítilnu ke stříkačce, v roce 1925 služební a vycházkové odznaky, které byly majetkem obce, ale v opatrování sboru, o rok později sanitní brašnu. Dne 16. února 1927 schválilo obecní zastupitelstvo stanovy Sboru dobrovolných hasičů. Služební blůzy měl obstarat krejčí Karel Šeps. Pro pojištění požární přípřeže byla uzavřena pojistka u hasičské pojišťovny. V roce 1929 získali hasiči tři díly hadic v hodnotě 1 415 Kč a služební kalhoty za 480 Kč. V roce 1938 obdržel sbor 1 500 K na vycházkový stejnokroj.

V roce 1932 slavili hasiči 25 let trvání spolku. Vyznamenání za vynikající činnost ve sboru obdrželi čle-

13. ledna téhož roku se obec usnesla předat nově vzniklému sdružení obnos 2000 Kč jako jubilejní dar v rámci desetiletého výročí trvání republiky. Dne 27. ledna 1929 byly jednomyslně schváleny stanovy spolku. Dne 15. února 1930 pořádal ochotníci maškarní ples, o sedm dní později pořádal ples hasiči. V březnu sehrał místní ochotníci hru od Adolfa Bognera: „Jidáš“, drama o 5 jednáních z doby světové války. V dubnu se spolek představil hrou „Hajn v lese usnul“, výstřední fraškou o myslivcích a

Divadelní spolek Vojan při oslavách dožíněk.

Archiv obce

komise, složená ze starosty Jindřicha Brunclíka, radního Jana Tupáčka, řídícího učitele Josefa Koldovského, učitele Antonína Šepse, radního a člena obecního zastupitelstva Josefa Janďourka a Václava Lhoty.

Školy obdržely během války množství nejrůznějších nařízení. V roce 1914 dívky předaly 14 párů nátepiček, 417 párů papírových podešví apod. Často děti pomáhaly při polních pracích. Sbíraly listy ostružiníku, po jeho usušení a zvážení se vše svázelo do lékárny U České koruny V. Pavlíčka v Jičíně. V roce 1914 se podařilo

Legionář Josef Bejšovec. Archiv obce

jinolickým studentům předat do Jičína 10 kg ostružiníku. V následujícím roce nasbíraly děti 3 kg jahodníku a 7 kg ostružiníku. Tentokrát již bylo vše převáženo do továrny u Vídně. Podle nařízení české zemské komise roku 1914 proběhla v obci během Dětského dne sbírka „dům od domu“. Děti vybraly 7 K 60 hal. Další sbírky se týkaly kovů, vlny, bylin apod.

Během první světové války probíhaly oslavy narozenin německého císaře. Obec i škola během války upisovaly drobné částky, za které zakupovaly státní úpisy.

I jinolická obec má své legionáře. Josef Bejšovec, narozený 19. 3. 1891 v Rovině. Do legií vstoupil roku 1917 a působil jako střelec u 23. a 22. pluku ve Francii. Poté žil v čp. 29 v Malé Jinolici bez dětí. Dalším byl František Drbohlav, který se narodil 1. června 1887 v obci. Do legie vstoupil 9. června 1918 (legie bojovaly i během dalších událostí v rámci nové mapy Evropy) a působil u 21. a 23. pluku ve Francii pod evidenčním číslem 4787. Třetím legionářem se stal Jan Kozák, který se rovněž narodil v Jinolicích (27. února 1884). Působil v Itálii od roku 1918 jako střelec 35. pluku, během několika měsíců byl zajat. Dalším byl Josef Svobodný, který se narodil 26. 12. 1889 v Jinolicích. Během života v obci ale nepobýval. Byl legionářem v Rusku u 2. pluku lehkého dělostřelectva.

Na bitevním poli první světové

války padlo pět občanů obce. V roce 1916 zemřel na ruské frontě Josef Syrovátko a na italské Antonín Kozák, v roce 1918 Josef Kopřiva. Dne 31. března 1918 v Innsbrucku podlehl úpalu Josef Bábel. Josefa Drbohlava zabila mina na italské frontě. Obec dlouhou dobu uvažovala o postavení pomníku padlým během první světové války, o čemž svědčí i neúspěšná žádost Kateřiny Hlavaté, která žádala o odprodej místa u její zahrady. Její žádost obec zamítla, protože místo bylo určeno pro stavbu pomníku padlým v první světové válce. Ke stavbě ale nikdy nedošlo.

OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY

Na oslavu vzniku samostatné Československé republiky byl večer dne 3. listopadu 1918 zapálen velký oheň, ve kterém byly spáleny všechny věci připomínající Habsburskou monarchii. Sbírkou pro zlatý poklad Československé republiky vynesla ½ kg stříbra a 12 g zlata. Prvním starostou se po volbách v roce 1920 stal Alois Lacina.

Jednou z hlavních reakcí na rozpad Habsburské monarchie byla rozluka s římsko-katolickou církví. V r. 1921 bylo 120 jinolických obyvatel československého, 8 českobratrského, 97 římsko-katolického vyznání a 4 vystoupili z církve zcela.

Dne 1. května 1919 proběhla v obci slavnost sázení stromů za účasti žáků školy, Místní školní rady a občanů obce. Od roku 1922 disponuje obec vlastní knihovnou. V květnu téhož roku bylo rozhodnuto o opravě cesty „za humny“. Mělo se začít od Lhotových, dozor jako vrchní dělník měl obstarat František Lhota a stavba měla prozatím zaměstnat 5 až 6 dělníků. Práce skončily po pěti letech a stavba stála 12 966 Kč.

V roce 1923 proběhlo jednání o stavbě nového hřbitova, projednávaly se rozpočty, původní byl zamítnut jako přemrštěný. Zároveň obecní zastupitelstvo schválilo 19. dubna plán hřbitova. František Filip, majitel parcely č. 24 v Jinolicích, nabídl potřebný pozemek výměnou za pozemky obecní, což bylo schváleno 25. dubna téhož roku. Od května 1924 se stal hrobníkem František Kopřiva, byl vybrán ze tří uchazečů. V květnu 1928 byl ustanoven hřbitovní správce, kterým se stal Antonín Smrček. Jeho úkolem bylo „se starati o hřbitov a jeho pořádek a okrasu.“ (SOKA Jičín, Obecní úřad Jinolice, Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva 1920 – 1945, kniha 2, Zápis ze dne 6. května 1928).

Jinolický hřbitov.

Foto: H. Macháčková, 2010

Na začátku roku 1926 byl František Fiala pověřen hlídáním v lese. Za dva měsíce obdržel 30 Kč. O dva roky později bylo pronajato zvoničtví za 75 Kč ročně Josefu Dědečkovi, poselné se pronajímalo za částku 50 Kč ročně. Od roku 1929 krásily náves dvě řady jasanů.

V roce 1930 proběhlo i ve zdejší obci sčítání usedlostí vyvíjejících zemědělskou činnost. V této době jich bylo 53, zemědělská půda celkem čítala 181,53 ha. Hospodáři chovali v tomto roce celkem 11 koní, 165 kusů skotu, 59 koz, 60 vepřů, 680 kohoutů a slepic, 416 houserů a hus. Rovněž byl sečten počet ovocných stromů a keřů – jabloní bylo celkem 764, hrušní 164, třešní 49, višní 1, švestek 529, slív 49, ořechů 16 a rybízů 24.

V roce 1931 se započalo se stavbou silnice Jinolice – Javornice. Na stavbu si obec vypůjčila 50 000 Kč u místní Kampeličky. Dne 29. března 1931 se poté konala první valná hromada Spořitelniho a záložního spolku pro Podůlší, Jinolici a okolí. Jed-

Jinolice, čp. 14. Foto: J. Trejbal, 1944
Archiv RMaG v Jičíně

nání probíhala v hostinci „Na Zastávce“. Jako nejnížší vklad byla povolena jedna koruna a nejvyšší částka 200 000 Kč. V roce 1934 byly obecní pozemky kolem silnice osázeny ovocnými stromy. V roce 1938 byl na návsi vysázen ovocný sad a na obecním pozemku pod silnicí bylo umístěno 200 kusů holandských topolů a 10 000 smrčků. Dne 25. ledna 1938 byla nad obcí viditelná polární záře.

V roce 1936 proběhla vlivem napjaté mezinárodní situace i ve zdejší obci tři poplachová cvičení. O dva roky později se konala generální zkouška z civilní a protiletadlové obrany a poté poplach. V tomto roce bylo v květnu k mimořádnému vojenskému cvičení na dobu čtyř týdnů povoláno

Jinolice čp. 24. Foto: K. Řezníček, 1928
Archiv RMaG v Jičíně

sedm a v září deset domobránců. V září roku 1938 se v obci usídlilo pět rodin prvních uprchlíků z pohraničí.

ELEKTRIFIKACE OBCE

Již v roce 1925 se projednávala otázka elektrizace, z finančních důvodů byla tato věc přesunuta na dobu pozdější.

Ve čtyřicátých letech se obec již snažila vstoupit za člena elektrárenského družstva. Dne 6. července 1941 bylo v obci založeno Družstvo pro rozvod elektrické energie. „To byl konečně šťastný krok po několikaletých pokusech, že sice pozdě, ale přece dojde k uskutečnění zapojení zdejší obce na elektrickou síť.“ (SOkA Jičín, ZŠ Jinolice, Školní kronika Jinolice, neuspořádaný fond). V roce 1941 žádalo Družstvo subvenci na elektrizaci v obci v částce 50 000 Kč. V částce byly zahrnuty podíly obce, zápisné na podíly, stavební příspěvky, osvětlení hasičského skladiště, event. přípojky pro toto osvětlení. Jako protihodnotu mělo družstvo předat obci podíly, které v den zapnutí sítě nebudou od družstva odkoupeny. Zápůjčka byla uzavřena u Kampeličky v Kněžnicích, mělo být spláceno 2 000 K ročně. V roce 1943 žádalo družstvo obec o další příspěvek na úhradu stavebních nákladů,

získalo 10 000 K a zároveň obec zaplatila pozemek pro transformační stanici v hodnotě 550 K.

Dne 1. března 1953 družstvo ukončilo provoz. Veškeré tiskopisy, knihy, vkladní knížky a hotovost 2911 Kč převzalo místní JZD.

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

Druhá světová válka je v písemných pramenech obce zachována jen velmi poskrovnu. Ve fondu obecné školy se zachovala kronika bez přesného označení. Je psána tužkou a představuje základní dění v obci a jednání obecních představitelů během druhé světové války. Její vypovídací hodnotu upřesňuje Školní kronika Jinolice, kde se druhá světová válka odehrává v prostředí venkovské školy, učitelů a studentů, kteří byli důsledky války poškozeni nejvíce.

Vyučování ve školním roce 1940–1941 probíhalo bez učebnic, původní texty byly zabaveny. Učitelé vypracovávali podrobné učební osnovy a písemné přípravy na tabuli. Škola získávala řadu nových učebních pomůcek, především německou, dobově zkrácenou literaturu, např.: Výuka uka dějepisu a etnické školství (volný překlad), Poselství vůdce národu a světa (volný překlad), časopis Němčina atd. Postupně také škola přijímala učebnice a příručky k vyučování německého jazyka. Na druhé straně se v knihovně školy objevila publikace Z kraje Cidliny k horní Jizeře, Pravidla českého pravopisu, Mistrovská díla českých malířů apod. Výuku přírodopisu obohatila Školní úřadovna v Jičíně, od které škola obdržela škebli rybniční a žaludek přežvýkavce.

Žáci se museli účastnit sběru léčivých bylin, které se ve školní budově sušily a poté se odevzdávaly jičínské drogistické firmě rodiny Beyšovcových, která žákům poskytovala odměnu za odvedenou práci. V roce 1942 si mezi sebou děti rozdělily 53,25 K. Dále bylo také nařízeno sbírat staré odpadové hmoty: kosti, železo, papír, barevné kovy, hadry a gumy. Sběr byl povinný, škola musela měsíčně zpracovávat výsledky. Sbíralo se téměř vše, byl nařízen i sběr pecek, koňských kaštanů a kopřiv. Sběr kovů byl řízen předpisy a přesnými nařízeními. Na osobu se podařilo získat 42 kg kovů. Další sbírku vyvolala silná zima, byl nařízen sběr teplého prádla a oděvů pro německé vojáky, výsledkem bylo 111 ks věcí. Sběr byl podpořen bodovým a prémiovým systémem ve škole. Za 5 kg kostí obdržel žák poukaz na jeden kus jednotného mýdla, 5 bodů

získal za 1 kg textilního odpadu nebo gumy, 3 body za 1 kg barevných kovů nebo kostí, 2 body za 1 kg papíru a 1 bod za 1 kg železa. Jednotlivým žákům byl přidělen určitý počet domácností, kde poté odpad sbírali. Školní kronika hodnotí, že nejmenší úspěch měli ti, kterým byly určeny rodiny bez dětí. (Tamtéž, s. 26.)

Na podzim roku 1940 postihla obec silná vichřice, která strhla na západní straně školy žlab a odnesla jej daleko od budovy, část se vůbec nepodařilo dohledat. Zima v roce 1940 – 1941 byla velmi krutá, velmi časté byly sněhové vánice a mrazy klesly až ke 30 stupňům. Na Nový rok uvízl v závějích u obce vlak vypravený z Jičína na Turnov. Cestující museli přenocovat v obci. Trvalo dva dny, než se podařilo vlak vyprostit. Za těchto nepříznivých podmínek byla zavedena pracovní povinnost, při které všichni muži ve věku od 15 do 65 let museli vyhazovat sníh na trati i silnici, protože provoz na silnicích i dráze byl několikrát zcela zastaven. Zima se podepsala i na vysokém úhynu lesní zvěře, ale i na poškození ovocných stromů, především švestek. I následná zima byla velmi těžká. Vánoční školní prázdniny měly trvat od 20. prosince do 18. ledna, ale protože nejenom Jinolice postihly silné mrazy, bylo volno pro studenty prodlouženo do 4. března 1942.

Jinolice čp. 36 - stavení a špýchar.
Foto: J. Trejbal, 1944
Archiv RMaG v Jičíně

Život jinolických obyvatel ovlivňovala i častá vojenská cvičení, ostrá střelba za Malou Jinolici nebo bojová cvičení přímo v obci. Často tudy procházela německá mládež z kolonie v Prachově a Železnici. Školní děti byly přísně poučeny o slušném chování k německému dorostu, aby to nebylo příčinou k nedozírným následkům. (Tamtéž)

Typické pro dobu první poloviny

Jinolické panorama. Archiv obce

40. let 20. století byly oslavy spojené s narozeninami Adolfa Hitlera a Emila Háchy, také svátky spojené s výročí založení Protektorátu a úspěchy německé armády apod. Národní charakter měla například oslava 350. výročí narození Jana Amose Komenského, která v obci proběhla v roce 1942.

Dne 28. června 1941 rezignoval na svou funkci starosta obce Antonín Smrček, kterého po volbě dne 18. července 1941 nahradil jeho dosavadní náměstek Jaroslav Lacina. V obecní úřadovně v domě čp. 1 byla ponechána do března 1942 nutná hasičská a protisabotážní hlídka. Představitelé obce projednávali a zveřejňovali povinné dodávky mléka, odevzdávání zbraní, součástek výzbroje a výstroje, závaží apod.

Dne 26. května 1945 byli v obci zajištěni tři lidé podezřelí z kolaborace. Jeden z nich byl z příkazu ONV v Jičíně zavražděn v obchodě se smíšeným zbožím. Ve dnech 29. a 30. května 1945 upořádali Miloslav Koldovský a Josef Maštálka sbírku ve prospěch obětí nacistického teroru v okrese Jičín. Celkově vynesla částku 3 390 K. V červnu 1945 byl v obci ustanoven Svaz české mládeže, jehož předsedou se stal Jaroslav Smrček.

Mgr. Hana Fajstauerová

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA:

Adresář okresní správy politické v Jičíně, Jičín 1927, s. 91. Bílek, T. V.: Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618, II. díl. Praha 1883, s. 721, 774. Janků, R.: Legionáři Jičínska. Jičín 2000, s. 78. Palacký, Fr.: Popis Království českého. Praha 1848, s. 121. Podrobný adresář okresního hejtmanství jičínského. Jičín 1912, s. 86. Retrospektivní lexikon obcí ČSSR, 1850

– 1970, 2 díly. Praha 1978. Tereziánský katastr, svazek 1, rustikál, edice. Praha 1964, s. 184 – 185. Úplný adresář a popis politického okresu Jičínského. Jičín 1900, s. 67. Úplný adresář politického okresu Jičínského. Jičín 1907, s. 79 – 80.

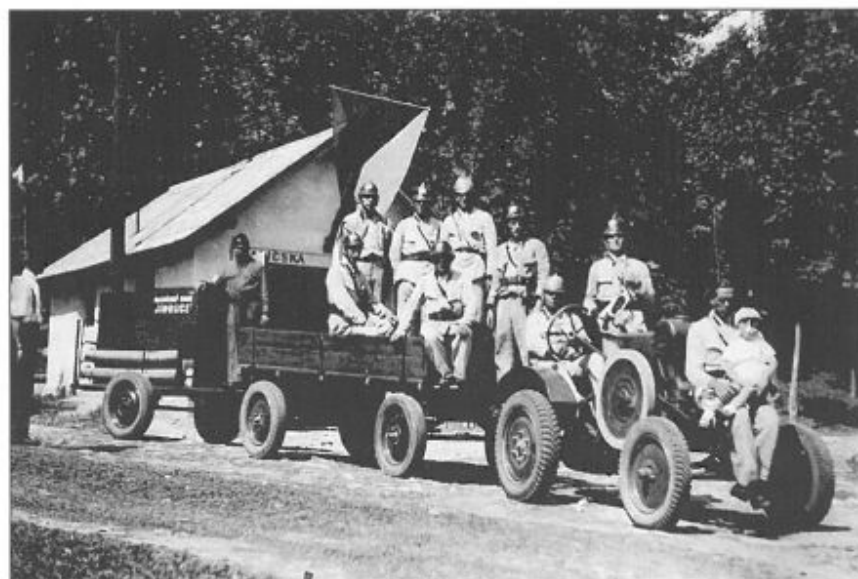
Národní archiv Praha, Desky zemské větší, DZV, DZ 42 G 16; DZ 133 C 20 – 21. SOKA Jičín, Spolek pro udržování Ossaria, pomníků a hrobů na bojišti jičínském, Bitva u Jičína, rukopis kart. 6. Obecní úřad Jinolice, Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, 1892 – 1920, kniha 1; Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, 1920 – 1945, kniha 2; Kronika obce Jinolice, kniha 3. Družstvo pro rozvod elektrické energie Jinolice, 1941 – 1948. Farní úřad římsko – katolický Libuň, 1820 – 1964, Výstupy z církve, kart. 1. ZŠ Jinolice, Kronika, 1938 – 1945, kniha č. 1; Konferenční protokol, 1900 – 1906, kniha č. 2; Konferenční zápisy, 1906/1907 – 1913 – 1914, kniha č. 3; Konferenční zápisy, 1914 – 1934, kniha č. 4; Školní kronika Jinolice.

JINOLICE PO ROCE 1945

V roce 1945 bydlelo v obci 8 zedníků, 2 truhláři, 1 obuvník, 1 krejčí, 1 kolář, 1 cestář, 1 studnař, 5 zaměstnanců ČSD, 4 zaměstnanci firmy Knotek, 2 učitelé, 1 listonoš, 2 dřevorubci.

V tomto roce měla obec 3 hostince: čp. 1 „U Vošvrdů“ – dříve U Janďourků, čp. 39 „U Hlavatých“, kde byl též obchod se smíšeným zbožím a třetí v čp. 47 „Na Zastávce“, kde byl rovněž obchod se smíšeným zbožím a prodej jízdenek ČSD. Mimo hostince se ještě prodávalo lahvé pivo v čp. 43 – u Václava Kopřivy. Velkým přínosem pro obyvatele naší obce bylo také zřízení veřejné telefonní hovorny v hostinci „U Vošvrdů“ v roce 1946.

V dubnu roku 1945 byl v obci ustanoven revoluční národní výbor, jehož předsedou byl jmenován Miloslav Koldovský.

Část hasičského sboru Jinolice 1958–1959.

Archiv obce

V roce 1949 byla v budově obecné školy zřízena oddací síň a matriční úřad. V roce 1972 zde bylo vyučování ukončeno a od roku 1973 zde sídlí mateřská škola.

Poprvé bylo JZD v obci založeno roku 1952 (předsedou přípravného výboru byl Josef Lukeš), podruhé v roce 1957. Při založení mělo družstvo 49 členů, 15 mužů a 34 žen. V roce 1958 byla postavena v Malé Jinolici drůbežárna, v roce 1959 kačárna a bylo započato s výstavbou kravína. V lednu 1960 bylo odsouhlaseno sloučení do většího ekonomického celku, který od ledna následujícího roku nesl jméno JZD Nový zítřek v Podůlsí.

Slavnostní jinolické poutní zvonění se uskutečnilo 10. 5. 2008, zvoníčku vysvětil ThDr. František Kocman. Při této příležitosti se na obecním úřadě uskutečnila výstava dobových fotografií a předmětů a hasičských trofejí. Dlouho do noci pak trvala májová veselice.

Dne 9. 5. 2009 se uskutečnil v naší obci velký sjezd rodáků a přátel Jinolice. K nejmilejším hostům patřil učitel Ludvík Marčík. Rádi jsme si zavzpomínali nad fotografiemi ze školy i obce, těšili se úspěchy hasičů, připomenuli si staré chaloupky i místní řemesla.

Přijelo zahrát i Šlapeto.

SPOLKY

Jedním z nejčilejších spolků byl a stále je Sbor dobrovolných hasičů. Velkou událostí pro celou obec Jinolice byl Okresní hasičský sjezd, který zde proběhl v červnu 1947. Před touto akcí byla zbourána původní hasičská zbrojnice a zároveň u nové nádrže postavena nová. Současná hasičská garáž a na ni navazující klubovna se zázemin byla zkolaudována roku 1990.

Od roku 1997 se družstvo hasičů účastní různých soutěží (např.: Pohár OSH Jičín, Jizerská liga, noční soutěž v Telči atd.), ve kterých dosahuje velkých úspěchů.

Důležitou aktivitou členů sboru je práce s mládeží, která se datuje od 60. let. V roce 2007 bylo založeno Družstvo mladých hasičů. Děti mají své logo, které si samy nakreslily, a vedou si kroniku, kde si pečlivě zapisují své úspěchy. K dnešnímu dni čítá Jinolický Sbor dobrovolných hasičů 72 členů, 58 dospělých a 14 dětí.

Jinoličtí včelaři jsou od roku 1954 přidružení do Včelařského spolku v Železnici, který se v současné době stará o 66 včelstev.

Obci Jinolice vedla trať motocyklových závodů Cena Prachovských skal.
Archiv obce

JINOLICKÉ ZAJÍMAVOSTI

Během zimy v letech 1946–47 napadlo hodně sněhu. 17. února nastalo prudké tání a ve 13 hodin se přivalila velká voda pod železničním mostem do návsi. Kanalizace nestačila a voda se valila po celé návsi v půlmetrové vrstvě a dále po silnici k čp. 26. Ten den se konal pohřeb paní Drbohlavové z čp. 38 a smuteční hosté museli být převáženi traktorem.

Naopak v létě roku 1947 bylo velké sucho, pro vodu se muselo jezdit za „humna“ do Hádku ke studánce, která byla jedním z mála zdrojů pro celou vesnici.

4. července 1949 odpoledne přišlo velké krupobití a průtrž mračen. Především v Malé Jinolici byla škoda na polích až 100%. 10. května 1953 v době plného květu šeriků a ovocných stromů napadlo 12 cm sněhu. Druhá velká povodeň přišla na jaře roku 1964. Voda odnesla statné klády z návsi od domku tesaře Svobody čp. 24 až k Rejfovům čp. 26 a dostala se též do chodby školy. Třetí obdobná povodeň byla roku 2005, poničen byl mimo jiné mostek pod silnicí Jinolice – Kněžnice.

Celou vesnici i širokým okolím otřásla událost, která se stala v noci z 25. na 26. ledna 1948. V místním hostinci Na Zastávce čp. 47 násilně ukončil život našeho velmi oblíbeného spoluobčana, pana Rudolfa Militkého, zákeřný vrah Pančík, bývalý trestanec ve Valdicích. Chladnokrevně jej zastřelil před zraky jeho otce Rudolfa Militkého. Druhý den byl vrah dopaden, následně v Jičíně odsouzen a také popraven. Na následky prožité hrůzné události brzy umírá i Rudolf Militký st.

Josef Kyselo

NEJZNÁMĚJŠÍ CHALUPÁŘ

Josef Vinklář se narodil 14. listopadu 1930 v obci Podůlsí, kde žil s rodiči a starším bratrem Zdeňkem do doby, než jim vyhořela chalupa. Poté se rodina odstěhovala do Prahy. Své herecké začátky zažil v dětských rolích v Dismanově rozhlasovém dětském souboru. Do prvního angažmá v Divadle satiry ho v roce 1945 jako teprve patnáctiletého přivedla náhoda, když musel zaskakovat za nemocného herce. V letech 1946–1948 hrál v Divadle Voskovce a Wericha. Další dva roky strávil v Městském oblastním divadle v Pardubicích, poté zakotvil na 33 let ve Smíchovském Realistickém divadle. Od roku 1983 začala kariéra na první české scéně. V divadle ztvárnil desítky rolí. Hrál v mnoha seriálech. V roce 2000 obdržel cenu Františka Filipovského za celoživotní mistrovství v dabingu.

V roce 1964 si koupil chalupu v Malé Jinolici. Ta se stala jeho nejoblíbenějším místem. Trávil zde většinu svých víkendů a prázdniny. Na chalupě byl spokojený a šťastný. Radoval se z okolní přírody. Miloval Jinolici i okolí. Prožíval zde krásné chvíle se svými dětmi a vnoučaty, s přáteli, se sousedy. Rád zašel na dobré pivo do hostince „Na Jívě“, kde se sešel s místními lidmi. Těšil se, jak si bude na chalupě užívat své stáří.

Příslušník snad nejslavnější generace českých herců prohrál boj se zhoubnou nemocí 18. září 2007. Pohován je na hřbitově v Libuni.

B. Vichová, starostka Jinolice

Jméno obce Jinolice je ženského rodu a užívá se jak v jednotném čísle, tak i jako pomnožné. Jinolice mají ve 2. pádu tvary Jinolice nebo Jinolic. Ve 3. pádu mohou být tvary: Jinolici, Jinolicím nebo Jinolicům, v 7. pádě Jinolici nebo Jinolicemi.

Ústav pro jazyk český AV ČR, oddělení jazykové kultury – jazyková poradna.

ARCHEOLOGIE

Obec Jinolice leží v severozápadní části Jičínska a severně od Prachovských skal poblíž několika vodních nádrží. Byla založena na mírném svahu k jihu v nadmořské výšce 228-234 m n. m. Původní sprašové hlíny se zvodněním změnilly na jílovité.

Půdorys nejstarší vesnice o několika usedlostech ve 14. století byl nejspíš přibližně kruhový kolem dnešní návsi. Na ní je menší vodní nádrž napájená vodou z pramene tekoucího od severovýchodu do dnešní vesnice.

Jinolice byly podobně jako většina vsí na Jičínsku založeny během druhé poloviny 14. století, kdy nová vrchnost velišského panství - páni z Vartenberka a Veselé zcela záměrně zakládali nové vesnice a osazovali je novými lidmi.

Vesnice Jinolice byla založena poblíž hradu Brada, o kterém je první písemná zmínka k roku 1265. Do poloviny 13. století lze datovat velký střeš zásobnice nalezený v poloze na „Zahajkách“ severně od silnice do Kněžnice. Masivní zlomek okraje pochází ze zásobnice vysoké více než 50 cm. Šedý střeš je oboustranně pokrytý povrchovou asi 1 mm silnou světlehnědou hliněnou vrstvičkou. Ta překrývá i drobná zrnka písku, který byl téměř vždy přidáván jako ostřivo do keramické hmoty. Nádoba byla vytvořena na hrnčířském kruhu - na podhrdlí a části výduti jsou patrné úzké a mělké vodorovné rýhy. Okraj sám je vzhůru vytažený a ke konci zeslabený. Právě tato profilace je ve středních Čechách datována mincemi do 13. století a v Jinolicích již uvedeným letopočtem 1265 vztahujícím se k již stojícímu hradu Brada.

Severně od silnice do Kněžnice byly v rýze pro dálkový plynovod v roce 1977 objeveny střepy keramických nádob datovatelných do 14. století, tedy do doby brzy po založení Jinolic. Po jejich úspěšném založení je již v listině z roku 1377 uvedena osada Jinolický západně od Jinolic. Její počátek lze spojit s potřebou půdy pro další obyvatele žijící ještě ve 14. století v Jinolicích.

Nejnovejším archeologickým nálezem je podstava hnědého hrnce nalezená v sondě u pomníku padlým z r. 1866 ve východním okraji návsi. Spolu s tímto střepem byl nalezen i kámen se stopami po červeném barvivu. Obě pochází z 15. století.

Další archeologické nálezy lze očekávat v rýhách pro vodovod. Jeho stavba byla zahájena na podzim roku 2009 a bude pokračovat v roce 2010.

PhDr. Eva Ulrychová

PAMÁTKY

Zvonička

Foto: Mgr. Hana Macháčková, 2010

Součástí původní hasičské zbrojnice byl zvon z roku 1866. Zvonilo se jím poledne, klekání, poplach a sloužil i jako umíráček. Zvon nesl nápis LÉTA PÁNĚ 1866 a jeho váha byla 22 kg. V roce 1942 byl zrekvírován k válečnému účelům. Roku 1948, na připomenutí 100. výročí zrušení roboty, byla na návsi postavena zděná zvonička a do ní pořízen nový zvon. Byl ulit firmou Šidlikovský z Lomnice nad Popelkou a nese nápis POŘÍZEN NÁKLADEM OBČANŮ JINOLICKÝCH L.P. 1948.

V průběhu roku 2007 byla zvonička opravena a zvon byl osazen lineárním motorem a časovým spínačem hodin.

Hřbitov

Mezi osadami Malá Jinolice a Jinolice se rozkládá malý hřbitůvek. Ve střední části tohoto důstojného místa posledního odpočinku stojí centrální pískovcový kříž, jižní část prostoru, přímo proti vchodu, uzavírá márnice postavená r. 1957.

Josef Kyselo

Pomníky

Prusko-rakouské války 1866

Připomínkou krvavých bojů bitvy u Jičína 29. 6. 1866 jsou čtyři pomníky padlým rozmístěné na katastru Jinolic. Pod vzrostlou lípou na jinolické návsi kryje pomník s litinovým křížem os-

Archiv obce

tatky 10 saských vojáků. Dvojazyčný nápis na hranolovém dřívku uvádí také jméno královského saského poručíka Friedricha Augusta Herrmanna, jehož ostatky byly přesunuty do hrobky ossária na vojenském hřbitově v Kbelnici ve 30. letech 20. století.

V pozadí za křížem je umístěný

Foto: Mgr. Hana Macháčková, 2010

Archiv obce

menší pískovcový pomník s nápisem: ZDE V PÁNU ODPOČÍVÁ 12 RAKOUSKÝCH 24 PRUSKÝCH VOJÍNŮ 1 DŮSTOJNÍK PADLÝCH V BITVĚ U JIČÍNA 29.6.1866.

U silnice Jičín – Turnov je umístěn litinový pomník korunovaný helmici nad ozdobnou římsou. Jedná se o památku na 1 důstojníka, 7 rakouských a 11 pruských vojáků.

Čtvrtý pomník, věnovaný památce 92 vojáků c.k. 30. a 33. pěšího pluku a c.k. 18. praporu polních myslivců, nalezneme na břehu rybníka Vražda. Zde je ve skupince olší umístěn litinový kříž s nápisovou deskou upevněný ve skalce z pískovcových lomových kamenů.

Mgr. Hana Macháčková

LIDOVÁ ARCHITEKTURA V JINOLICI

Malebnou krajinu Českého ráje neodmyslitelně dotvářejí také původní roubené chalupy zemědělských usedlostí i menších rolníků, drobné hospodářské stavby, zvoničky a sakrální plastiky umístěné v krajině. Jejich krása nás neustále oslovuje a udivuje. Také v Jinolicích se setkáme s několika zachovanými roubenými chalupami, které nám připomenou zručnost lidových tesařů, truhlářů i kameníků, kteří tvořili v úzkém sepětí s okolní krajinou.

Dobu, kdy většina chalup v obci byla roubená, nám dokládají už jen staré fotografie. Ještě v roce 1842, kdy vznikaly císařské povinné otisky map stabilního katastru pro obce Jinolice a Malou Jinolici, stály v obci pouze 3 zděné nebo částečně zděné objekty. Dnes je situace téměř opačná. Většina chalup zanikla během 2. poloviny 20. století, především v 50. a 60. letech.

Jinolice, čp. 25
Foto: K. Řezníček, 1928
Archiv RMaG v Jičíně

Stabilní katastr, pořízený pro území Čech během 2. čtvrtiny 19. století (do roku 1843), je jedním z nejdůležitějších materiálů pro poznání historické zástavby vesnic. Pozemkové mapy, které vznikly jako jeho významná součást, daly základ všem dalším katastrálním mapám. A také zde zaznamenaná pozemková čísla platí většinou dodnes. Spis každé obce uvozuje protokol stavebních parcel včetně čísel popisných. Císařské otis-

ky – jedno z původních paré kopii map jsou pro práci se stabilním katastrem používané nejčastěji. Ačkoli neuvádějí popisná čísla domů, relativně přesně zachycují jednotlivé objekty, celá sídla i krajinu v době před nástupem proměn spojených s rozvojem industrializace. Významným pomocníkem při práci s mapami je také jejich barevnost usnadňující čitelnost a názornost.

Vedle polí, luk, pastvin, sadů, lesů a vodních ploch jsou barevně rozlišeny také stavby v sídlech. Významné veřejné budovy (kostely, zámky, radnice) jsou značeny karmínovou barvou, další kamenné stavby, mosty a silnice jsou červené a dřevěné stavby žluté. Skutečnost ale byla složitější. Pro označení stavby červenou barvou vedla další hlediska kvality stavby, jakými byla protipožární opatření – zděné topeníště se zděným komínem, omazání roubení stěn do izolačního hliněného „kožichu“ nebo střecha krytá nespalnou krytinou. V této době již platila protipožární nařízení, která ale nebyla na vesnicích důsledně dodržována ani ve druhé polovině 19. století. V mapách císařských otisků je tedy důvěryhodná zejména barva žlutá, v případě červeně značených objektů je třeba počítat s určitým podílem staveb zčásti dřevěných.

Roubené stavby s bohatě skládanými lomenicemi vznikaly především v průběhu poslední třetiny 18. století a během 19. století. Zdobnost lomenice odrážela nové společenské postavení sedláka po zrušení nevolnictví. Současně také odrážela sociální postavení majitele v obci. Vedle honosných lomenic vznikaly lomenice jednodušší, méně zdobné, nebo jen prosté, svisle bedněné štíty nejchudších obyvatel vesnice. V té době se vytvářely celé okrsky dobových forem lidového domu odlišené ozdobnou skladbou prken v lomenicích.

Archiv obce

Nejstarší dochovanou datací v Jinolicích zachytil fotograf Karel Řezníček na záklopě chalupy čp. 25, vystavěné nákladem J. Havelky roku 1808 (foto z roku 1928). Půvabné stavení s obilnými roubenými stěnami, trojpásovou lomenicí ve štítu zkráceným kabřincem a zakryté doškovou střechou lemovanou pásem šindelů bylo zbouráno roku 1963. Dva spodní pásy byly děleny do středního obdélníku ze svisle skládaných prken a krajních polí s prkny skládanými klasovitě. Byl to v podstatě jeden pás s typickým složením předěleným vodorovnou profilovanou římsou. Třetí, horní pás, opakoval skladbu spodních pásů ve zmenšené podobě. Spáry prken překrývaly jednoduché lišty, středová pole ze svislých prken oddělovaly vějířkové lišty. Dolní okraj spodního a horního pásu lemovaly lišty obloučkové.

Ostatní chalupy zachycené na Řezníčkových fotografiích měly ve štítech lomenice jednodušší, dvoupásové. Z nich vynikala chalupa čp. 13, se sdruženými, téměř čtvercovými okénky ve štítové stěně. Spodní pás mírně předsazené lomenice byl skládan opět do středového obdélníku ze svislých prken s krajními poli s prkny skládanými klasovitě. Horní předsazený pás tvořila prkna skládaná klasovitě ke střední ose z vějířové liš-

Jinolice, čp. 13
Foto: K. Řezníček, 1929
Archiv RMaG v Jičíně

ty. Nad hřebenem střechy vystupovala pískovcová obloučková korunka zděného komína, typická pro celou oblast Českého ráje.

Z roku 1814 byla chalupa čp. 4. Nápis na záklopovém prknu byl v roce 1929 již nečitelný. Skladba lomenice byla celkově jednodušší, bez ozdobných lišt, spodní pás byl skládaný svisle, horní klasovitě ke středové ose. Roubené stěny podél sdružených oken zpevňovaly svislé dřevěné kleštiny. Podobné složení lomenice měla také chalupa čp. 15, jedna z mála, které se zachovaly dodnes. Od roku 1929 prošla chalupa

Jinolice, čp. 15
Foto: K. Řezníček, 1928
Archiv RMaG v Jičíně

výměnou šindelů za pálené tašky a v důsledku toho také výměnou krovu a nahrazením lomenice jednoduchým svisle skládaným štítem.

Špatně čitelný nápis záklopy mladší chalupy (čp. 34) z roku 1867 uváděl také jméno tesařského mistra Jana Jandy. Právě jména tesařských mistrů na záklopách vyvracejí obecně rozšířenou domněnku o anonymitě lidového umění. Její lomenice byla také dvoupásová, jako u čp. 4, horní pás tvořila prkna skládaná rovnoběžně se sklonem střechy. Chalupa byla přestavěna roku 1958.

Mladší zděnou vrstvu vesnické zástavby představuje dům čp. 22,

Jinolice, čp. 22
Archiv obce

postavený podle datace na fasádě v roce 1906. Fasáda domu je dnes barevná, se zvýrazněnými plastickými dekorativními ostěními oken, lizénovými rámci a římsami. Sochu světce ve výklenku nahradila drobná světská figurální plastika.

Kromě stodol se dodnes zachovaly také některé drobné, převážně jedno- a dvoukomorové špýchary (čp. 12, čp. 24). Ty stávaly ve dvoře usedlosti paralelně s obytným stavením. Průjezdni stodola, roubená nebo piliřová, uzavírala zadní stranu trojstranného dvora. V zahradách některých usedlostí stávaly také pro Český ráj typické drobné, částečně roubené stavby sušírny ovoce. To, že nebyly využívány jen k původnímu účelu, svědčí zápis v obecní kronice. Sušírna u čp. 37 (mlýn) byla po úpravě využívána od počátku války jako izolační místnost o dvou lůžkách. Po válce mohla být využita jako přechodné obydlí až do roku 1930, kdy byla zrušena.

V dobrém stavu je dodnes udr-

žovaná stavba bývalého panského mlýna čp. 37, který podle obecní kroniky vystavěl Jan Saska. Patrová stavba má přízemí zděné z pískovců a omítnuté, patro je roubené, s trámy natřenými zelenou barvou a s mírně předsazeným štítem. Dnes je štít zakrytý svisle skládanými úzkými prkny, se spárami překrytými bíle natřenými jednoduchými lištami a ve vrcholu jej zkracuje valbička. Podél nádvorní stěny v patře probíhá pavlač. Patrové uspořádání domu s pavlačí odkazuje k rozšíření patrových staveb Sobotecka a středního Pojizeří až k Jičínu, jejichž hranici zanesl do mapy jičínského okresu podle svých výzkumů profesor Jiří Trejbal roku 1966 a která prochází od Jičína směrem na Ktovou. Díky povaze svého provozu se ale mlýny stavěly patrové ještě dříve než obytné domy usedlostí.

Mlýn s vodním kolem býval běžnou součástí vesnic, kde byl v dosahu vodní tok. Mlýnáři bývali do určité

Jinolice, mlýn, čp. 37
Foto: Mgr. Hana Macháčková, 2010

míry privilegovanými a zámožnějšími vesničany, mlýn tedy patřil k výstavnějším budovám v obci. Obvyčejné mlecí zařízení, „české složení“, bylo do konce 1. poloviny 19. století součástí téměř všech mlýnů nejen v našem kraji, ale i na území Čech. Mlýnské složení nesla tzv. hranice, masivní rámová konstrukce s dřevěnými (někdy i kamennými) sloupy a překlady. Mlýnské kameny uložené v lubech se uváděly do pohybu převedením vertikálního pohybu vodního kola, který zprostředkovalo palečné kolo s dřevěnými zuby nasazené z vnitřní strany mlýnice na společné hřídeli s vodním kolem. Pomocí převodů a transmisí se pohyb kola přenášel na další součásti mlýnského složení a také na další přídatná zařízení, jakými byly např. krupníky a jahelky.

Pro venkovské prostředí bývaly typické mlýny na tzv. horní vodu, která byla přiváděna nad kolo často náročným vodním dílem, aby si mlynáři zajistili dostatečný a plynulý přísun vody k mlecímu zařízení. Voda pro jinolický mlýn byla vedena náhonem z panského rybníka Vražda, odkud se dal průtok vantroky regulovat. Zdejší vodní dílo bylo zrušeno roku 1950.

Bohatá výzdoba se neuplatňovala pouze na štítu, ale téměř kdekoli, kde to bylo možné. Vedle estetického charakteru měla celá řada výzdobných ornamentů symbolický a také magický charakter. Jedním takovým symbolem byla šestilistá růžice. Bý-

Jinolice, dveře špýcharu u čp. 13

Foto: J. Trejbal, 1943

Archiv RMaG v Jičíně

vala v horním i dolním poli dveří špýcharu ve dvoře čp. 13 a také v horní části dveří špýcharu u čp. 12.

Růžice kreslená kružidlem z několika protínajících se polokruhů představuje jeden ze solárních symbolů využívaných v evropské dekorativní tradici. Rolnický způsob života, polní práce regulované východem a západem slunce, jednotlivými fázemi lunárního cyklu, stále se opakující pravidelnosti čtyř ročních období vedlo lid k pozorování oblohy a vztahu kosmických jevů ve vztahu k životu, přírodě a vegetaci.

Varianty kruhových solárních znaků jsou proto v symbolice lidového umění časté. Patří k nim kromě kruhu, kříže, spirály a svastiky také rozeta, 6 – 8 listý květ při pohledu shora, často nazývaný také jako hvězda. Nápadně připomíná tzv. svargu, slovanský symbol nebes, slunce a slunečního boha Svaroga, dárce a uchovatele života a úrody. Později byl tento znak delegován také na jeho syna Dažboga (Svarožice). Vazbu ke slovanské symbolice odkazuje také dřívější roman-

tické označení „slovanské slunce“. Lidová víra přisuzovala kruhové růžici magickou sílu, která měla chránit stavení i všechny obyvatele proti zlu a neštěstí a zajišťovala úspěch. Tento oblíbený výzdobný prvek se v lidovém prostředí objevuje v malbách, výšivkách, na dveřích, záklapových prknech, zemědělském nářadí i domácím náčiní. V průběhu času došlo zřejmě k redukování symbolu pouze na dekorativní a ornamentální funkci.

Mgr. Hana Macháčková

PŘÍRODA

Obec Jinolice se nachází 6 km severně od Jičína v oblasti geomorfologicky označované jako Libuňská brázda. Jedná se o tektonickou sníženinu mírně se svažující k široké nivě Libuňky. Geologické podloží je zde tvořeno středoturanskými písčitymi slínovci a svrchnoturanskými slínovci. Dle živočišných a rostlinných společenstev patří oblast do Hruboskalského biore-

Prvosenka jarní

Foto: Mgr. P. Ziková, 2010

gionu. Původní přirozenou vegetací této oblasti byly acidofilní doubravy (lesy tvořené dubem s příměsí borovic) a podél vodních toků luhy (vlhké lesy s vysokým podílem jasanu a olše). Dnes je oblast převážně odlesněná, lesy vyskytující se na jih od obce (lokalita Přivýšina) jsou druhotné, vysazené člověkem a tedy tvořené z velké části smrkovými a borovými porosty.

Vlastní intravilán obce je poměrně zelený, zarostlý mnoha stromy a keři. I z těchto důvodů zde můžeme spatřit řadu běžných, pro toto území typických živočichů: pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), ježek západní (*Erinaceus concolor*).

Západně od obce na pomezí Libuňské brázdy a Prachovské pahorkatiny se nachází soustava tří rybníků (Vražda, Němeček a Oborský), které vznikly na levém přítoku Libuňky. Výskyt mnoha vzácných rostlinných

druhů byl důvodem pro vyhlášení Přírodních památek Rybník Vražda a Oborská luka v roce 1990. Obě přírodní památky zahrnují vlhké louky v okolí zmíněných rybníků. Mezi místní vzácné druhy rostlin patří například trávy: ostřice Davallová (*Carex davalliana*), ostřice blešní (*Carex pulicaris*), skřípinka zmáčkutá (*Blysmus compressus*). V jarním období se louky rozsvítí blatouchem bahenním (*Caltha palustris*), upolínem nevyšším (*Trollius altissimus*), či prvosenkou

Ropucha obecná - pár

Foto: Mgr. P. Ziková, 2010

Prstnatec májový
Foto: Mgr. P. Ziková, 2010

jarní (Priveris). Později zde můžeme nalézt přísně chráněné orchideje: prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a vstavač obecný (*Orchis morio*), lidově zvaný kukačka. Z dalších rostlin si jmenujme alespoň vrbu rozmarýnolistou (*Salix rosmarinifolia*) či hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), žluté kvetoucí rostlinu příbuznou kopretinám či astrám. Pro zachování druhové pestrosti luk je nutné jejich pravidelné kosení. Zelená hmota z luk byla po určitou dobu odkládána do vytvořených kompostérů. Ty zároveň slouží jako zimoviště pro plazy. Můžeme v nich najít např. slepýše křehkého (*Anguis fragilis*), ještěrku živorodou (*Zootoca vivipara*) či užovku obojkovou (*Natrix natrix*). Rybníky využívá k rozmnožování i ropucha obecná (*Bufo bufo*) a skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), za potravou

k nim zalétá ledňáček říční (*Alcedo atthis*), či volavka popelavá (*Ardea cinerea*). Z rákosin můžeme slyšet rákosníka obecného (*Acrocephalus scirpaceus*), rákosníka proužkovaného (*Acrocephalus schonobaenus*) a strnada rákosního (*Emberiza schoeniclus*). Kvetoucí louky lákají řadu druhů hmyzu, např. otakárka fenyklového (*Papilio machaon*). Při inventarizaci bylo na Oborských lukách zjištěno 178 druhů brouků. Negativní vliv má bohužel na tato území blízký kemp. Na podzim roku 2008 bylo pouze na Oborských lukách, mimo vlastní kemp, nasbíráno 30 pytlů odpadků. Z této skutečnosti vyplývá, že se turisté neumí chovat k tomuto území ohleduplně a s úctou, kterou si jistě zaslouží.

Mgr. Petra Ziková

POVĚSTI Z OKOLÍ JINOLIC

JAK ZATOPILI HASTRMANU

Josef Štefan Kubín,

Lidové povídky z Podkrkonoší I.

Pohoří západní. Praha 1964, s. 201

Vyprávěl Josef Kazda z Horního Lochova (1832 Holín – 1892 Horní Lochov), první vypravěč, u kterého J. Š. Kubín zapisoval; datum pořízení záznamu není uvedeno (velmi pravděpodobně to ale bylo těsně před Kazdovou smrtí).

V jinolickém rybníku byl taky hastrman. A už kolik lidí utopil, jak pamatuju vypravovat. Nejvíce takle děti, kluci, když tam pásali voko, jak viděli, že vyskakují žblabuňky na

vodě (to von tak dejchá dále), začli ho tam zlobit:

Hastrmane, tatrmene,
dej nám kůži na buben,
budeme ti bubnovati,
až polezeš z vody ven.

A to už někdyho tam stáh! Ale pomohli si vod něj.

Jednou událi kolo po celým tom rybníčku, hledaj všude, přinesli si k tomu lejcovej (pozn. lýkový) provaz, a teďko dyž ho tam vyšťourali, milej provaz hastrmanoj na hlavu, a marná štúdyje, mrcha byl chycenej. Vytáhli ho na lodičku, a vedou pěkně s helekánim domu. A tam ho strčili za kamna. A tejkou mu zatopili, aby měl hodný trápení, a ten lejcovej provaz

měl porád na krku. Sic by jim byl jináč uvajch.

„Mý ti, kluku, taky zatopíme, abys věděl, jak se u nás topí.“

A topili mu tam kapitálně. Mektal jako nákej kozel, mlátil sebou, že to dál nejde, až jednou je prosí, aby ho pustili, že se vystěhuje jinam, daleko.

„Tak už nebudeš lidi topit?“

„N b d!“ povídá.

Teda ho pustili, a víckrát se tam neukázal.

ŽÁBA – HASTRMAN

Josef Štefan Kubín

Lidové povídky z Podkrkonoší I.

Pohoří západní. Praha 1964, s. 185 – 186

Vyprávěla jedna z Kubínových nejvýznamnějších lidových vypravěček, paní Františka Kocourková z Brad (1841 Brada – 1912 Jičín), záznam z roku 1901.

Jednou náká Rubška prala u jinolického rybníka pár hadříků. Bylo takhle k polednímu. Najednou jak to chce vyžmout, stála tam pod kolena, a najednou plave voko ní taková zelená žába jako velká bačkora. Ta nechala máchání a povídá: „Enu kýlyho d'asa, co to za potvoru! No ty ses vyvedla, tobě puď za kmotru.“

A jak drží tu zaždímanou kytli, chtěla po ní flinknout. Ale nežli se nadála, žába z ty kaše vyskočila, a jen si to vemme! Teďka tu stojí u ní taková stvůra ke člověku, takovej zelený můžiček, a jen se řehnil, jako dyž koniček řičí. Sek náky m proutkem do vody, ta se před nima rozstoupila, a von i s milou Rubškou hup tam! Tak si ji uzal za kmotru, dyž tomu chtěla.

Letecký pohled na Jinolické rybníky

„EJ, PŘEC JEN NEMĚLS MI ZVADNOUT, KVĚTE!“

Utonutí bylo ještě na počátku 20. století sice smutnou, avšak dosti běžnou příčinou úmrtí. Málokdo tehdy uměl plavat. Tak třeba v pátek 5. července 1912 usedl třináctiletý syn šafáře Kouty ze Starého Místa na primitivní lodičku a vydal se na projížďku po místním rybníku. Ta se s ním ale převrhla a nešťastný chlapec se začal topit. Na jeho zoufalé volání přiběhlo ke břehu mnoho občanů, žádný z nich si ale netroufal vstoupit do vody a pomoci mu. Stali se pouhými svědky tragického neštěstí.

nedostatečné – z pedagogiky a fyziky (či jak se tehdy říkalo z přírodopysku), což znamenalo reparát. Zdrčený student se hned po neúspěšné zkoušce vydal k Ostružnu, kde po napsání zmíněných dopisů vykonal své poslední životní rozhodnutí. Smutná událost vyvolala v Jičíně nečekané pozdvižení. Postupně byly odhalovány příčiny a pozadí této tragédie, jež nevykreslovaly poměry na tomto ústavu v nejlepším světle. A když se případu chopily politické strany, začalo se propírat špinavé prádlo nejen v

jako řídící učitel na malotřídce, přece však svým rozhledem většinu ostatních spolužáků převyšoval. V mládí na něj měl velký vliv hudební skladatel Vítězslav Novák, jehož byl vzdálenějším synovcem (jeho otec a Novák byli bratřenci). O Novákovi se dá říci, že byl renesanční osobností mnoha zájmů. Kromě hudebního nadání měl i rozsáhlé znalosti z přírodopisu a zeměpisu. Hodně cestoval, přičemž si s sebou často bral cepín – byl vášnivým alpinistou. I Třebelovice pro něj měly zvláštní kouzlo; jezdil

Malebná krajina kolem kopce s kaplí sv. Anny na temeni byla svědkem posledního dějství života Karla Daňhela. Pohlednice ze sbírky Ing. K. Čermáka

Zatímco tato událost měla jen místní dopad a v Jičíně ji zaznamenal jen málokdo, podstatně větší rozruch vyvolalo další utonutí, které se stalo jen o několik dní později a o několik kilometrů dále. V úterý 8. července byla vylověna z Ostruženského rybníka mrtvola asi dvacetiletého mladíka, v němž byl poznán maturant jičínského učitelského ústavu Karel Daňhel. Na první pohled tu něco nehrálo. Utonulý měl nohy svázané šátkem a když v odložených svrscích na břehu byly nalezeny dopisy na rozloučenou, podezření se změnilo v jistotu. Karel Daňhel spáchal sebevraždu.

Rekonstruovat poslední chvíle oběti vodního živlu bylo snadné. Den předtím se na učitelském ústavu konaly maturitní zkoušky. První studenti jimi prošli, jak se ostatně očekávalo, celkem bez problémů. Až u pátého v pořadí došlo k zádrhelu. Karel Daňhel dostal ze šestnácti předmětů dvě

místním, ale dokonce i v celostátním tisku. Kdo to tedy byl ten student, který svým činem vyvolal takové pozdvižení?

Na učitelské ústavy tehdy vstupovali obvykle chlapci z venkovských obcí, pro něž bylo vysokoškolské studium obtížně dostupné; jejich rodiče jim ale přece jen chtěli pomoci ke slušné existenci. S maturitou z těchto škol ji skutečně mohli dosáhnout. S tímto typem studentů většinou problémy nebyly. Předpokládalo se, že budou snaživí, pracovití, ve vztahu ke svým učitelům bezkonfliktní. Očekávalo se, že jediní dva studenti z Moravy, kteří byli přijati do 1. ročníku zdejšího ústavu v roce 1908, budou také takoví. Karel Daňhel, který do Jičína přestoupil z pátého ročníku vyšší reálky v Telči, však do tohoto šedivého průměru nezapadal. Pocházel sice také z malé vesky Třebelovice u Moravských Budějovic, kde jeho otec působil

val si tam odpočinout skoro každé prázdniny. Pro zapadlou obec byly návštěvy slavného skladatele mimořádnou událostí. Zejména oba synové řídícího učitele Daňhela se museli cítit důležitě, když se jich kamarádi nedočkavě vyptávali, kdy už přijede „strýček z Prahy“. Velmi komunikativní a činorodý Novák očekávání nikdy nezklamal. Bylo ho všude plno, rád se podělil o své znalosti a životní zážitky, podnikal výlety do okolí. S oblibou se vydával se společnostmi na pěší túry podél meandrující řeky Dyje. I mladý Karel Daňhel s ním řadu těchto cest vykonal – naposledy o prázdninách roku 1911 ...

Takto vybaven přišel tento kandidát učitelství do Jičína. Ti, co ho znali, jej popisovali jako vášnivého diskutéra, který nebojácně obhajoval své názory, a čtenáře knih, jež se ne vždy nacházely v učebních osnovách. V kolektivu působil jako uznávaná přiroze-

žená autorita, pokoušel se také o vlastní básnickou tvorbu. V r. 1910 vyšel v Praze slavný Šrámkův román *Stříbrný vítr*, jenž se stal jakousi generační výpovědí dospívajících. Není známo, zda jej Daňhel četl, jisté paralely mezi ním a Jeníkem Ratkinem ale můžeme snadno nalézt. Oba vstupovali do života s nadějemi, že změni svět k lepšímu, cítili ve vlasech onen svěží stříbrný vítr. Oba se však museli záhy potýkat s překážkami, které jim do cesty postavil svět dospělých. Na rozdíl od Ratkina, který všechny krizové okamžiky překonal, Daňhel takovou odolnost neprokázal.

Jičínský Ratkin vynikajícím studentem nebyl – patřil spíše k průměru. Zřejmě měl problémy přinutit se ke studiu předmětů, k nimž měl odtahový vztah. Na vysvědčeních se tak objevila občas i známka dostatečně. Přesto by však zřejmě „proplul“ školou tak, jako všichni ostatní průměrní studenti. Ve 4. ročníku se však jeho temperamentní nepoddajná povaha dostala do

konfliktu s některými pedagogy. Při učitelském ústavu byly zřizovány cvičné třídy, v nichž si měli kandidáti učitelství procvičit pedagogické postupy a nabýt první praktické zkušenosti. Takovou třídu zde vedl učitel František Dědič, s nímž se Daňhel dostal do střetu, když si kvalitu jeho výuky dovolil zkritizovat. Uražený a prchlivý učitel Dědič si jej od té doby vedl na černém seznamu. Se svými výhradami vůči Daňhelovu chování se svěřil fyzikáři Josefu Rosickému, s nímž si z profesorského sboru nejvíce rozuměl. Na Daňhelově vysvědčení se v pololetí závěrečného ročníku objevila z jeho předmětu nedostatečná. S blížící se maturitou atmosféra mezi oběma stranami houstla. Leccos v zákulisí pochytil i třídní učitel Josef Jakubička, když Daňhela nabádal, ať se řádně připraví, neboť bude „důkladně prohnán“. Že se něco chystá, muselo být studentovi jasné zejména po obdržení ředitelské důtky těsně před závěrem školního roku, když ho učitel Dědič nacytil na ulici, jak kouří. Daňhel skutečně kouřil, dokonce občas zašel i do hostince. To tenkrát bylo těžké porušení přísného kázeňského řádu. Na maturitu se ale dle svědectví připravil poctivě. Její průběh byl však v režii druhé strany. Zatímco jiným snaživým maturantům profesoři při zkouškách pomáhali s odpověďmi, takže s jistotou nadsázkou jim stačilo odpovídat ano či ne, při Daňhelově zkoušce z fyziky a pedagogiky profesor Rosický, respektive ředitel Pelikán zarytě mlčeli a panovala mrazivá atmosféra. Přesto se však přímí pozorovatelé včetně zkoušeného domnívali, že svými znalostmi vyhověl. Oznámení výsledků bylo studenou sprchou. „Když Daňhel dostal pětku, já bych zasluhoval šestku,“ okomentoval známkování jeho kolega. Z celého ročníku pouze dva studenti obdrželi po jedné nedostatečné. Ti využili možnost opravit si známku v náhradním termínu v září a maturitní vysvědčení si tedy odnesli s dvouměsíčním zpožděním. Ani Daňhelova situace nebyla beznadějná. Dvě nedostatečné znamenaly opakovat ročník a znovu složit maturitní zkoušku z většiny předmětů. Deprimovaný student se však zachoval, jak výše popsáno.

Pohřebního ceremoniálu se kromě studentů a pedagogů zúčastnilo též mnoho jičínských občanů. Ve městě se brzy rozšířily informace o pozadí tragické události. Obě strany měly své příznivce. Ti, co stáli na Daňhelově straně měli ovšem značnou převahu,

ač dle obliby místního tisku tomu mělo být naopak. Na radnici vládnuoucí mladočeská strana měla stranickou oporu v týdeníku *Krakonoš*. Ten stál v této kauze jasně na straně profesorského sboru, jenž prý nenesl na studentově smrti žádnou vinu a obhajoval jeho „vlídnou přísnost“ a vyžadování strohé kázně. Propadnutí si zavinil Daňhel sám zanedbáváním školy a návštěvami hostinců, v nichž za noc údajně dokázal vypít 30 piv, které proložil 10-12 sklenkami slivovice. Zůstaly prý po něm značné dluhy. Politický týdeník *Pokrokové listy*, vycházející z myšlenek realistické strany T. G. Masaryka, v Jičíně tehdy moc stoupenců neměl. S články, jež vycházely na toto aktuální téma během oněch prázdnin, se však mnohý v tomto případě ztotožnil. Redaktor měl k dispozici Daňhelovy dopisy na rozloučenou, a tak mohl dokázat, že citace z nich, uváděné v *Krakonoši*, jsou vymyšlené, stejně tak jako informace o jeho zhyrálem životě. Dokonce známý jičínský hostinský Alois Elis cítil povinnost vystoupit, aby dementoval zprávy z *Krakonoše*, „jelikož jej poznal jako velmi řádného mladíka“. Ty, kteří psali o Daňhelových pijáckých výkonech, označil za bezectné nactiutrahce a lháře. Po těchto odhaleních mladočeský *Krakonoš* raději umkl a k tématu se již nevyjadřoval.

Zprávy z Jičína se jen málokdy objevovaly v celostátním tisku. Této výjimečné události ale prostor na svých stránkách k dispozici pražské noviny daly. Zatímco mladočeské Národní listy v podstatě opakovaly tvrzení *Krakonoše* se všemi výmysly (do obou novin napsal články evidentně též pisatel), na opačné straně stojící *Samostatnost* přinesla úryvky z inkriminovaného dopisu rodičům, v němž jim syn sděloval, že se k maturitě připravoval svědomitě. Ještě mnohem dále zašel Masarykovým názorům blízký deník *Čas*, jenž 4. srpna otiskl článek spisovatele Josefa Svatopluka Machara s lakonicky mrazivým titulem „Vražda“. Znamý literát, proslulý svými radikálními a bez servítek pronášenými provokativními názory, dostal své pověsti i tentokrát. Hned v úvodu nenechal nikoho na pochybách, v jakém duchu se jeho příspěvek bude nést: „Jičín je město po Čechách zvláštním už způsobem proslulé. Propukne-li totiž v určitém čase po vlasech našich, řekněme patnáct ostud, takových českých národních ostud, připadá jich na Jičín dojista pět. V tomto ohledu tedy prve město po Praze.“

Karel Daňhel bydlel na privatě u Josefy Neumannové, vdovy po poštovním úředníkovi na Malém náměstí čp. 14. Shodou okolností tedy ve stejném domě jako student Karel Václav Rais v letech 1870–72. Pamětní deska na domě připomíná ovšem pouze pobyt slavného spisovatele.

Atmosféru na učitelském ústavu ohodnotil jako vojensky přísnou a učitele přirovnal ke kaprálům bez svědomí, kteří si rafinovaně připravili příležitost, aby se mohli pomstít nepohodlnému studentovi. Bez obalu se vyjádřil, že se nejednalo o sebevraždu, ale o vraždu. Jejich oběť ocenil naopak velmi vysoko. Nejen proto, že uznal studentův básnický talent, ale zejména pro jeho přímý, svěbytně uvažující charakter, jenž nesnesl pohanu a raději volil dobrovolnou smrt. Spíše než jeho učitelé, právě on mohl být vynikajícím pedagogem. Na závěr si Machar zatipoval, co se asi po této kauze na škole změní. Dle jeho názoru nic. Stejní učitelé budou dál sedět za katedrou a likvidovat volnomyšlenkáře.

Bylo by zajímavé vědět, zda se o této události dozvěděl T. G. Masaryk a jaký by byl případně jeho postoj. Nedlouho předtím, v roce 1904, totiž vyšla v češtině jeho filosoficko – sociologická studie „Sebevražda hro-

madným jevem společenským moderní osvěty“ (v němčině vyšla už v roce 1881). Na základě různých statistických přehledů zkoumal příčiny a okolnosti sebevraždného chování jednotlivců z různých společenských vrstev. Studenti sice nepatřili v jeho přehledech k nejohroženějším skupinám (na rozdíl třeba od úředníků nebo vojáků), v řadě jiných úhlů pohledu Daňhel k rizikovým jedincům ale patřil. Masaryk si všiml, že častější je výskyt sebevražd v hustěji osídlené oblasti, tedy ve městě, jejich výskyt stoupá s vyšší vzdělaností, zvyšuje se její podíl s postupující sekularizací společnosti (Daňhel byl levicového smýšlení) a jako bezprostřední impuls působí nejsilnější pocity osobního selhání, výčitky svědomí a zoufalství.

Jaký byl epilog tohoto smutného příběhu? Zdrčený otec si odvezl domů synovo bezvládné tělo, studenti se rozjeli na prázdniny, v novinách si redaktoři našli nová témata a aféry. Na učitelském ústavu se snažili na

nepříjemnost co nejrychleji zapomenout. Macharova předpověď byla trefná. Dotčení pedagogové na škole dál působili až do důchodového věku. Jediným postiženým se stal třídní profesor Jakubička, sympatizující se studenty, který byl vzápětí přeložen na reálku do Kladna. Když v r.1929 vyšel památník na oslavu 60. výročí založení ústavu, byl k němu připojen seznam všech studentů – abiturientů. U ročníku 1912 je na pátém řádku uveden strohý údaj: „Daňhel Karel, zemřel.“

Ing. Karel Čermák

Ukázka z Daňhelovy poezie:

Pohádka máje.

Milovat? Koho? A do prázdnin?

I to je nudné, k zoufání nudné ...

Lítovat neřeba. Srděčko

uspí se, umdlí, zlostejní, zchudne.

Šedivý, prázdný a hluchý světe,

cizí a marný, bytosti zrudné!

Ej, přec jen neměls mi zvadnout, květe!

HAVLÍČKOVA ULICE – DVACÁTÁ LÉTA ve vzpomínkách Stanislava Hylmara

Jedna z hlavních ulic města Jičína nese jméno Karla Havlíčka Borovského. Jeho pomník byl v čele ulice před prvými lipami lipového stromoradií. Je jisté, že před výstavbou ulice začínalo stromoradií níže, někde u dolní křižovatky, a nebyť Havlíčka, jmenovala by se asi „Lipová ulice“. K výstavbě domů došlo před koncem devatenáctého a na začátku dvacátého století.

Pravá strana se při pohledu zdola nahoru dodnes nezměnila.

Rovněž tak dolní půle levé strany nemá tolika změn. Obyvatelé této pravé části zástavby ulice patřili k takzvané „střední honoraci“. Byli to lékaři, advokáti, profesori středních škol, důstojníci a vyšší zaměstnanci krajského soudu. Ten tehdy sídlil v Jičíně. Na začátku dvacátých let nebyla ulice ještě dlážděná. Podél domů byly chodníky z pískovcových čtverců, jaké jsou dodnes na podloubí náměstí. Ulice slušně osvětlovaly plynové lampy. Udržoval je, rozsvěcoval a zhasinal zvláštní zřízenec. Dělo se tak pomocí dlouhé bambusové tyče opatřené na konci háčkem pro ovládání plynových kohoutů a pouzdem s „věčným“ plamínkem. Pozůstatky po četných koňských a kravských potazích odstraňovali městští metaři. O bezpečnost města se ve dne i v noci sta-

rali městští strážníci, v noci za pomoci uniformovaných ponocných.

V místě nynějšího městského úřadu byly takzvané „Macounovy domky“. Bylo jich celkem sedm. Dva z nich na odbočce do Zahradní ulice stojí dodnes. Až do třicátých let nebyl v těchto domcích vodovod, kanalizace, plyn a elektrický proud. Pro pitnou vodu se chodilo do studny na rohu ulice před stromoradiím. Pumpa je tam dodnes. V nejhořejším domku byla

Pomník Karla Havlíčka Borovského autora J. Říhy, původně umístěný na začátku lipového stromoradií

kovárna starého pana Macouna. Za ní stála jednopatrová budova bývalé nemocnice MUDr. Kukuly. Později tam byl dočasně okresní úřad. Tak se mu i dále trvale říkalo „okres“. Poslední dům v levé horní části ulice patřil pekaři panu Veselému.

Náš domek stál v místě dnešního malého parkoviště před vchodem do dnešního městského úřadu. Okolo jezdila též těžká nákladní i vojenská auta. Ta měla často namísto pneumatik plné gumové špalky a nám drnčela okna a cvrkaly sklenky v kredenci.

Při náhodné procházce městským hřbitovem jsem si všiml nápisu na jedné hrobce. Mezi ostatními pohřbenými je tam napsán též Macoun, mistr kovářský, a rok úmrtí 1924. Není pochyb. Tomu jsem nosil od pošťáka z ulice noviny. V „Macounových domcích“ bydlely velmi chudé rodiny s mnoha dětmi – zčásti v jedné místnosti. Ve dvoře byla obdélníková, otevřená, na sucho vyzdřená žumpa. Tam se vylévala špína a všechny odpadky. Nad žumpou stálo několik záchodů v komůrkách rozdělených podle bytů. Nebylo vzácností vidět zde potkany. Obsah žumpy se vyvážel jednou za rok do kompostu za město. Přesto po 10 let, která jsem tam stačil sledovat, nedošlo k žádné epidemii.

V prvních poválečných letech (po roce 1918) byla velká nouze o mléko. Proto v řadě domů měli za domem na zahradě kozu. Kromě jině získaného sena a jiného krmiva byly kozy

vyháněny na vojenský „cvičák“. Vojenské cvičiště zaujímalo celý prostor za kasárnami na místě nynější nemocnice a zástavby pod Čerovkou. V části byly zákopy, ty nejspodnější byly plné vody. O sbírání koz dům od domu a o jejich další pasení se staral Barvínek – známá jičínská postavička. Hlasitě nabízel své služby. My malí kluci jsme nechápali pořouchlé poznámky starších pubertáků, když Barvínek vyzýval paní Fuksovou slovy: „Paní, pučte mi vaše kozíčky, máte je takové pěkné bílé, já vám je napasu“. O ostatní stádečka koz se starali kluci „kozáci“, označováni jako největší rošťáci. Měli svérázné zábavy, někdy ne právě bezpečné. Tak se stalo, když se stádo vracelo Havlíčkovou ulicí domů, že jedna z koz stáhla z přízemního okna kytku i s květináčem a táhla to za sebou. V okamžiku ji následovaly i ostatní kozy. Co následovalo, ani nemusím psát. K tomu všemu musím ještě podotknout, že osoba Barvínekova byla svým způsobem velmi důležitá. Totiž bez něj by plnohodnotně neproběhly v kostelech mše. Obsluhoval „plíce“ kostelních varhan, čili jak se tomu říkalo „šlapal měchy“. Kromě toho o všech funusech a církevních slavnostech nosil před průvodem křížek. Jinak byl též známý svou prý ne ladažkou sbírkou známek se zvláštním zaměřením na Egypt.

V posledním rohovém domě v levé části ulice bylo pekařství pana Veselého. Byl tam též obchod s potravinami, pečivem a též s nejlacinějšími bonbóny, „škrobáky“. Dvakrát za rok, před Vánoce a Velikonocemi, doprovázel jsem do pekárny maminku. Současně tam docházely i druhé maminky a hospodyně. Nesly tam mísu nebo i škopek s vlastním těstem. Těs-

Domek rodiny Hylmarovy s reklamním štítem

to se v rukou pana Veselého a jeho pomocníků hbitě měnilo na vánočky nebo mazance. Ty byly pak označeny jménem, položeny na zvláštní papír a postupně zasunuty do pece. Druhý den se vše upečené odnášelo domů.

Pomník Karla Havlíčka Borovského byl ohraničen masivními ozdobnými řetězy s ostny. Ty nás sváděly k houpaní. Doplatily na to mé úplně nové nedělní kalhoty. Navždy se do mé vděčné paměti vryl pan Král. Měl krejčovství v rohovém domě naproti pomníku. Když mě nešťastného viděl brečet, kalhoty podložil, zašil a vyžehlil – nádherně. „Běž domů, pozdravuj tátu a mámě nic neříkej.“

Od horního konce Havlíčkovy ulice odbočuje Bolzanova ulice. V budově nynější hematologie byl okresní sirotčinec. Tam o osamělé děti – kluky, až do ukončení školní docházky, se staraly řádové sestry,

kluky nazývané „jepiny“. Za jejich vedení se tam nacvičovaly i menší divadelní hry. Naproti sirotčinci byl okresní chudobinec. V současnosti je tato budova začleněna do areálu nemocnice. V chudobinci byli umístěni osamělí dědečkové, babičky, a nebo životní ztroskotanci.

Jak běžel čas, tak tátovi se podařilo v jednom z domků pronajmout další místnost ve dvoře. Tam byl ubytován můj o dvanáct roků starší bratr s učedníkem. Tam chodili „pobejt“ ještě starší dva bratrance – elektrikáři a studenti. V té době probíhala elektrifikace venkova. Jednou přinesli hoši kolo drátu. Drát natáhli ze štítu „okresního domu“ až na první dům v Zahradní ulici. Na tento drát čili anténu byl napojen stejným drátem svod končící v místnosti bratrově. Potom jsem se nestačil divit. Na odřezek polena natáčeli a slepovali silnější papír. Tak vznikla asi na čtyři mé malé dlaně dlouhá trubka. Na trubku těsně vedle sebe navíjeli slabounký drátek. Celou věc upevnili na stojánek z prkénka a nad tím vším byl ve skličku krystálek. Od něj vyčníval drátek a tím se šmejdilo po vinutí na trubce. Na to nějak připevnili sluchátka – a ono to začalo tichounko hrát. Nu a pátý radio-přijímač v Jičíně byl na světě. Chtěli poslouchat nejen autoři, ale i sousedé a kamarádi. Těsně u sebe hlava na hlavě okolo stolu. Na talíři byla položena sluchátka. Shodou okolností vše se provedlo v době pracovního volna – v neděli dopoledne. Tak jako na oslavu této chvíle – bylo právě poledne – zazvonily pražské zvony. Občas se mně podařilo poslouchat u bratra déle. Zájemců o poslech bylo stále dost. Pro jeho spolubydličího, tátova

Nároží domku Hylmarových v Havlíčkově ulici v Jičíně

učedníka – hoch z venkova, bylo již příliš pozdě. Byl z domova zvyklý brzo jít spát. Za chvíli v libém spánku pod peřinou vrněl a rušil poslech. Nad jeho postelí, jak bylo zvykem, byla ve zdi zazděná pro trvalé větrání drenážní trubka. Tou trubkou prostrčili hoši zvenčí provaz, na který upevnili všechny rohy peřiny. Zhasli petrolejku a zvenčí táhli za provaz. Dle očekávání ve tmě nad hlavou probuzeného a vyděšeného Standy stoupala ke stropu peřina. Byla to jedna ze skopičin, do kterých se během doby i Standa zacvičil. Přišel začátek školního roku – mé první vkročení do školy. Táta měl právě nějakou nutnou práci. Tak musila v dílně pomoci se šitím matka. Rozhodl se otec: „Stando, odveď kluka do školy“. Standa sundal zástěru – vzal mě za ruku a šli jsme k zápisu. To byl můj vstup do školního života.

V ulici se začaly dít velké věci. Začaly přípravné práce na její vydláždění. Ulice se pomocí háků tažených parním válcem do hloubky rozorávala, navázely se hrubé kameny, šterk a krásný písek. K obdivování byl nejen parní válec, ale i parní nákladní auto tzv. sentinel. Ten trvale rozvážel materiál po celé stavbě. Ulice byla nakonec krásně vydlážděna. Stejně tak i chodníky, jak je vidíme dodnes.

S jarem se dostavila omamná vůně kvetoucího lipového stromoradi. Ale k tomu vždy večer patřil trvalý jednotvárný dunivý hluk. Způsobovaly ho miliony křídlelek chroustů v lipách a okolí. To během let zmizelo. V tento čas ulice nějak omládl.

Z otevřených oken domu na rohu Zahradní ulice bylo slyšet plynem ohříváný válec žehličního stroje. Tam byla úzce specializovaná prádelna a hlavně žehlárna pana Tichánka. Odtud vycházely ztužené límce, manžety i celé košile a k tomu nezbytné náprsenky. Náprsenka byla jen z vesty čouhající část „jako“ košile. K tomu patřila nezbytná část obleku – vesta s patřičnou kapsičkou pro kapsní hodinky. Řetízek, někdy řetěz, od hodinek, i manžetové knoflíky často provedením i cenností materiálu odpovídaly zámožnosti nositele. Tichánkovy děti měly mnoho hraček, také pravou kůži potaženého houpacího koně. Dále Ladovy knížky pro děti. „Halekačky naší Kačky“ to byla první knížka, kterou jsem jim začal slabikovat.

O dům níže na druhé straně ulice byl zubní lékař pan Mrňák. Ten mně vytrhl první bolavý zub. Zabalil ho do vaty s poučením: „Ukaž ho tátovi

a neplej mi po chodbě“. Ve stejném domě se žehlilou byl i „konzum“, malý obchod s potravinami. Tam mě maminka posílala pro menší nákup. Tak mě jednou poslala pro Maggi – polévkové koření. V krámě mě upoutala dřevěná bečka s hnědou náplní. „Co to je?“ zeptal jsem se. „Hrušková povídla“ řekl mi prodáváč a šel hledat Maggi do vedlejší místnosti. Inu neodolal jsem, hrábnul jsem do nádoby a nacpal si hrst povídel do pusy. Jistě jsem nebyl první kluk, který na to doplatil. Bylo to mazlavé mýdlo.

V druhém domě pod námi bydlel můj dědeček a babička. Dědečka, narozeného v roce 1850, jsem mnoho neužil. Zemřel, když mi bylo šest let. Dědeček za mlada, jak bylo zvykem, šel po vyučení na vandr. Mohlo se volně vandrovat od Terstu po Hamburk. V každém větším městě byl „herberk“, placené společenství řemeslníků. Tam měl vandrovní na tři dny zdarma nocleh a ráno kafe. Povinností vandrovníků bylo obejít mistry svého oboru. Někde též vypomohl, ale i zůstal a nezfídka se tam i oženil. Tak se stalo, že můj dědeček si z Berlína přivedl velmi hezkou babičku. Uměla dělat, ošetřovat a prát záclony. Ty patřily na okna lepších domácností. Děda provozoval od pradávna rodové řemeslo. Byl „koňský krejčí“, tj. sedlář. Pomocí jejich výrobků přes koně dávala se do pohybu větší část zařízení ve výrobě i doprava. Dneska vlastně totéž, ale v jiné podobě dělají automechanici. Když mi bylo osm let, koupil otec dům v Čelakovského ulici. Ale stále jsem se často zdržoval u babičky v Zahradní ulici.

Ve městě byly v bytech velkou většinou prkenné podlahy. Parketová podlaha byla vzácná a linoleum velmi drahé. Proto se v mnohých domácnostech přes týden pokrývaly podlahy hadry. Ty byly sešity ze čtverců nebo obdélníků asi 15 x 20 cm. Tento základní „materiál“ se získal vystřiháním ze zachoválejších částí starých oděvů i jiného textilu. Hady se dle potřeby – často jen v sobotu, vyprášily a při velkém prádle se ve zbylé vodě vypraly. Při opravě a výměně potahů čalouněného nábytku zbylo dost materiálu pro zhotovení hadrů na podlahu. Směrem dolů v domě sousedícím s obydlením babičky bydlel můj kamarád a spolužák Karel a dále pan Pošepný. Ten o sobě vytvářel zdání akademického malíře. Bezesporu uměl velmi dobře fotografovat. Dále v domě bydleli Ferbasovi. Často u nich bývala vnučka Věra, později slavná filmová herečka.

Poslední dům v Zahradní ulici měl ve dvoře větší dílnu, kde se soustružily z třešňového dřeva pípy. To byly výtokové kohouty, které se „narážely“ do dřevěných sudů s různými tekutinami, též pivem. Jako dřevosoustružník v dílně pracoval otec mého kamaráda. Ve chvílce na počkání nám „vytočil“ káču. Tak jako za nás byla zapomenuta od našich tátů a dědů provozovaná hra „na špačka“, tak nyní již nikdo neumí prohnět bičíkem káču po dláždění.

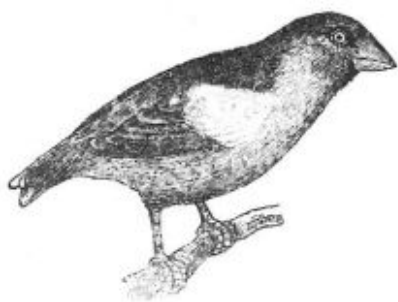
*Vyprávění Stanislava Hylmara
edičně připravil Radovan Sál*

*Snímky z archivu Stanislava
Hylmara a Radovana Sála*

Havlíčková ulice. Jeden z vozů patřil továrníku Knotkovi, který ho půjčoval i se šoférem skautům pro přepravu na letní tábory

Z KABLÍKOVY SBÍRKY PTACTVA DLASK TLUSTOZOBÝ

Pod číslem 72 je uveden v Kablíkově sbírce ptactva dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*). Přestože se jedná o poměrně velkého ptáka (velikosti špačka), je pro svůj skrytý způsob života v korunách stromů pro většinu lidí téměř neznámý. Pravidelně ho můžeme vidat v zimě na krmítku, ale vzhledem k tomu, že se jedná o částečně tažný druh, v zimě u nás zastihneme ptáky ze severu, zatímco naši dlaskové odlétají v této době do jižní Evropy.

Dlask tlustozobý je velice pěkně zbarvený pták: oranžová hlava s černou maskou je od tmavě hnědých zad oddělena šedým pruhem, břicho je světlé, prsa narůžovělá. Na křídlech nás upoutá široká bílá páska, viditelná zejména při letu a černé až do modra se lesknoucí letky. Samička je zbarvena podobně jako samec, pouze barvy nejsou tak výrazné. Dominantním znakem dlaska, který mu dal i české druhové jméno, je silný kuželovitý, modře zbarvený zobák. V něm může dlask vyvinout tlak až 45 kg. Takto silný zobák je důležitý pro sběr potravy: dlaskové se totiž specializují na jádra z plodů, dokáží bez problému louskat pecky třešni či jiného ovoce. Kromě nich se dlaskové živí i dalšími semeny rostlin (bukvice, slunečnice ...) a v době hnízdění sbírají i hmyz.

Hnízdění dlasků probíhá jednou ročně, v květnu. Hnízdo miskovitého tvaru je umístěno vysoko ve větvích stromů (průměrně 5m nad zemí) a staví ho pouze samice. Ta také převážně sedí na vejcích (10-14 dní) a sameček ji přitom krmit. Vajíčka jsou hezky zbarvená: na modrém podkladě je mnoho černých a olivových skvrn,

spirál a čárek. Podobně i mláďata dlasků patří mezi malé krasavce. Na rozdíl od jiných pěvců jsou totiž hned od vylíhnutí pokryta jemným bílým prachovým perím. Oba rodiče je krmí 10 – 14 dní a i poté zůstávají rodiny pohromadě.

Přirozeným prostředím dlaska jsou listnaté lesíky, parky a sady. Na Jičínsku patří dlask k běžným druhům. V dubnu letošního roku jsem ho zahlédla v korunách stromů na břehu rybníku Vražda u Jinolic. Před probíhající revitalizací zámeckého parku hnízdil dlask i zde. Před několika lety mi přinesli občané Jičína mládě dlaska do muzea s tím, že je opuštěné. Malý dlask byl ale stejně jako ostatní ptáci mláďata dokrmováni rodiči mimo hnízdo. V parku, kam jsem ho odnesla zpět, začal pítat a rodiče okamžitě na jeho volání zareagovali a poletovali v mém okolí. Mládě jsem jim tedy mohla „vrátit“ a ponechat dokončení jeho růstu na přírodě.

Dlask z Kablíkovy sbírky ptactva byl zastřelen roku 1834 u Opatovic. Do dnešní doby se nedochoval.

Mgr. Petra Ziková

OHLÍŽÍME SE A HODNOTÍME (NEBO VZPOMÍNÁME?)

Slavnostní otevření interaktivní expozice Muzea hry v roce 2002

V závěru loňského roku jsme se (ač neradi) rozloučili s Jaromírem Gottliebem, který se rozhodl odpočnout si od ředitelování při manuální práci a posléze své tvůrčí schopnosti věnovat směru, který ho

během té fyzické činnosti osloví. Rádi bychom tedy – zcela prozaicky – připomenuli jak příjemné chvíle, tak významné počiny přesahující hranice regionu: Konference **Valdštejnská loggie a komponovaná barokní**

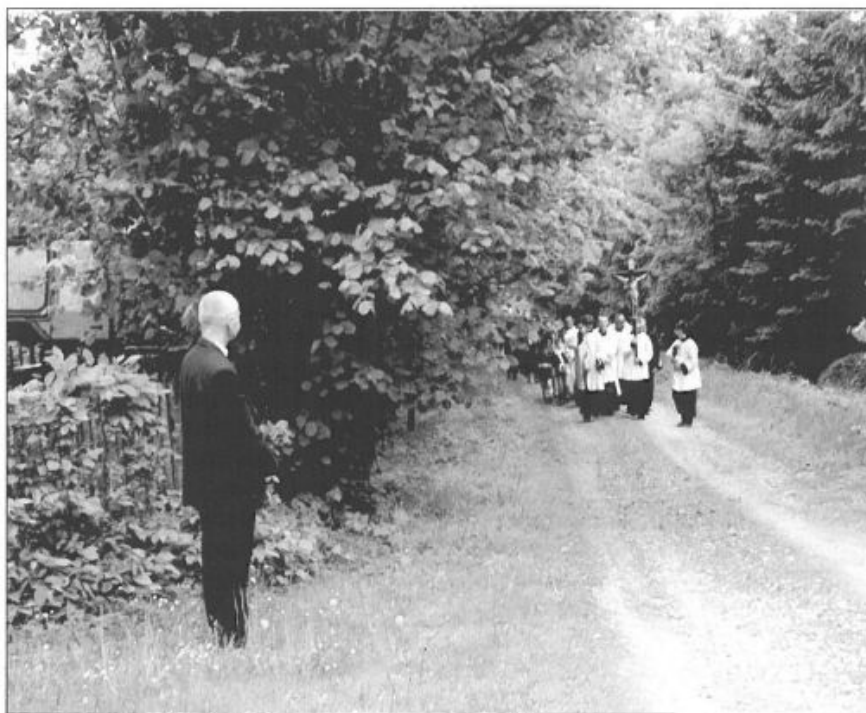
krajina v okolí Jičína uspořádaná v roce 1997 obrátila pozornost na jednu z nejvýznamnějších památek Valdštejnova Jičína a ovlivnila vývoj myšlení i plánování týkajícího se dění kolem ní. Její význam spočívá dodnes v otevřené diskusi o podobě nejen loggie, ale všech ostatních prvků valdštejnské krajiny. Události, konferenci nepřímo podnícenou, bylo v roce 1998 otevření muzejní expozice **Katedrála uprostřed krajiny**, v jejímž rámci byla zpřístupněna unikátní památka nejen jičínského zámku, ale i celého města - panská oratoř v kostele sv. Jakuba. Pro další vývoj muzea byla v r. 1998 přelomovou výstava **Úklid v muzeu**, při níž se návštěvníci mohli pokusit určit užití či název jednotlivých vystavených předmětů, přičemž soutěžili o titul „muzejníka“. Zde poprvé byla návštěvníkovi nabídnuta volba nového způsobu prohlídky expozice a tím i volba kvality zážitku a informace, které si odnese. Zkušenosti z této výstavy byly posléze zhodnoceny v ne-tradičním pojetí vlastivědné expozice muzea a o celkovém směřování jičínského muzea na Muzeum hry. Opravdovou slavností se pak v roce 1999 stala instalace **Smířčího kří-**

že na velišském hřbetu a večerní slavnost v arkádovém nádvoří, kterou jsme pořádali spolu s Nadačním fondem Jičín - město pohádky. Ze sedmi míst Jičína se v červnu 2000 stalo zastavení plné kouzel a čar. Nejen vítí věnců a přeskakování ohně slunovratu, ale i hledání zlatého kapradí žije v tradici oslav **Svatojánské noci**, pořádané dosud každoročně. V témže roce se uskutečnilo první setkání s kronikáři a pamětníky celého okresu Jičín. Započala tak systematická spolupráce s nimi, která trvá dodnes. Další velká konference pořádaná muzeem v roce 2001 (ve spolupráci s odborem územního plánování MěstÚ) věnovaná tématu **Valdštejnova města Jičína** – poukázala na odkaz Valdštejnova dědictví v současném životě města a potřebu jeho naplňování. Od jara 2001 každoročně vynášíme Moranu a vítáme tak jaro spolu se ZUŠ Jičín, v následujících letech s K-klubem. Zásadní změna nastala v r. 2002, kdy byla otevřena **interaktivní expozice Muzea hry s hernou**. Za toto nové pojetí expozice získalo v roce 2003 jičínské muzeum prestižní 1. místo v celonárodní soutěži **Gloria musaealis**. Expozice zatím zaznamenává stále narůstající návštěvnost a kromě návštěv z řad laické veřejnosti je vyhledávána také odborníky na muzejní prezentaci (nebo jen výstavnictví) a muzejní pedagogiku. Konference **Etologické společnosti** v roce 2003 přilákala do jičínského muzea psychology, zoology a veterináře z Čech i zahraničí. Významnému publicistovi **Karl Krausovi**, jičínskému rodákovi, byla věnovaná mezinárodní konference, připravená ve spolupráci s PNP Praha a Staré Hrady a Občanským sdružením Baševí v roce 2004. Byla doprovázena sborníkem referátů, objevnou výstavou a publikací **Karl Kraus v Jičíně a Jičín v Karl Krausovi** autora J. Rodra. Práce Jaromíra Gottlieba **Město 4 krajin** z roku 2004 je neustále vyhledávaným materiálem odborníků i všech zájemců o historii a současnost využití jičínské krajiny. Dalším krokem k obohacení vlastivědné expozice bylo v r. 2005 otevření **muzejního divadélka**, kde si návštěvníci mohou sami nebo podle nabízeného scénáře sehrát hru o výbuchu na jičínském zámku a příběh Elišky Kateřiny Smiřické. Expozice jičínského muzea v roce 2005 v holandském **Wijk bij Duurstede** a jejich reciproční výstava o rok později v Jičíně se stala významnou událostí při setkávání přátel měst a jejich

kultur. Výzkum Mariánské zahrady na schlikovském území jičínského okresu byl provázen **vztyčením stély na Holém vrchu** v Mariánské zahradě. Posledním velkým úkolem byl projekt tvořený v návaznosti na velkou Valdštejnskou výstavu v Praze: **Valdická kartouza 1627 – 1857 – 2007, fenomén kláštera, fenomén věznice**, projekt z r. 2007, jehož součástí byla mezinárodní konference, výstava **Valdická kartouza – Uzamčený svět – historie věznice** a v r. 2008 výstava **Valdická kartouza – Uzamčený svět – historie kláštera**. K tématu dosud vyšly tři publikace. Záměr přiblížit dětem a mládeži některé významné události našich dějin otevřel **projekty pro školy**: *Terra felix – terra desolata* (2002), *Cestička do školy* (2004), *Böhmen und Mähren* (2004), *Muzea v síti: evropské děti, hry a místní kultury* (mezinárodní projekt dotovaný EU s italskými partnery) a naпоследy „Zpátky ni krok!“. Na své si přišly i děti mateřských škol, pro které muzeum připravilo celoroční program *Procházky do minulosti*. Kompletní rekonstrukce depozitářů v Robousích, **instalace Křížové cesty VI. Komárka do kostela v Konechlumí** s Občanským sdružením Křížová cesta, zahájení projektu Mariánská zahrada k záchraně kulturního dědictví schlikovské krajiny, jsou další dlouhodobě realizované projekty jičínských muzejníků. Z významných výstav připomeňme alespoň: **Schlikové na Jičínsku, To nejlepší ze starých map, Křížová**

cesta VI. Komárka, Josef Jíra, Portréty, Hrátky s fyzikou, František Kaván, Petr Kavan, Petr Sís, Jindřich Procházka, výstavy připravené ve spolupráci s širokou veřejností: **Medvídek – nejmilejší dárek, Mašiny a mašinky pro děti a tatínky, Vánoce jako kolotoč**. Pořádali jsme setkání přátel muzea a otevřeli několikrát **Café muzeum**, slavili Václavské posvícení, ladili vánoční náladu při oblíbených adventních trzích. Významné archeologické lokality navštívilo během vycházek nespočet zájemců. Vytvořili jsme jako první muzeum v republice **Rodinného průvodce, Průvodce pro úspěchaného návštěvníka, Průvodce pro nejmenší návštěvníky** (všechny ve třech jazykových mutacích), které jsou vyhledávány návštěvníky, navíc vysoce hodnoceny v odborných kruzích. Od r. 1992 vydáváme dvakrát ročně *Muzejní noviny*. Za posledních pět let bylo vydáno 12 publikací. Na 90 odborných titulů z oboru archeologie a numismatiky bylo publikováno v odborném tisku. Takže: malým připomenutím věcí minulých slibujeme i věci příští. Možná jsme na něco zapoměli, jistě mohly být některé okamžiky dokonalejší, jiné možná doceníme až po letech. Ale co je podstatné - muzeum i galerie zůstávají místem poznání pro badatele, ostatní odbornou veřejnost, zejména však pro návštěvníky. Těšíme se na Vás – a jak jsme již mnohokrát říkali – „přid'te pobejt!“

V. Šejnová

Procesi u příležitosti vztyčení stély na Holém vrchu v roce 2006

PŘEDSTAVUJEME

PhDr. MICHALA BABÍKA

Půl roku jsme čekali na nového nástupce na post ředitele. Není jednoduché „řídít“ takovou instituci jako je regionální muzeum. Vedle vystupování na veřejnosti a komunikace s úřady ředitele čeká organizace instituce, sbírkotvorná činnost, ekonomika a účetnictví a samozřejmě muzejní personál (90% ženského pohlaví). Čekali jsme s očekáváním na to, kdo přijde. Bude to ekonom? Bude starší? Bude z oboru?

Novým ředitelem byl k 19.4.2010 jmenován PhDr. Michal Babík.

Narodil se v Šumperku v roce 1980 a v současné době žije v Železném Brodě. Vystudoval Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, obor historie (specializace Dějiny evropské integrace). Jeho rigorózní práce v roce 2005 nesla název Briandova iniciativa a Československo. Ihned po absolvování odešel do Turnova, kde od dubna 2005 do prosince 2008 pracoval jako historik Muzea Českého ráje. Během působení v Turnově napsal několik studií, odborných článků do místních sborníků a periodik, také popularizační články o historii Turnovska pro časopis „Turnovsko“ a „Hlasy a Ohlasy Turnovska“. Pro nakladatelství PASEKA připravil společně s PhDr. Miroslavem Cogánem knihu „Turnovsko“. Celá jeho práce byla spojena s regionální historií a se svědomitým přístupem k tomu odvětví historie, proto jičínské muzeum bude jistě další inspirací a zdrojem nové práce.

Již během působení v Turnově spolupracoval v rámci Pekařovy společnosti Českého ráje i v rámci redakční rady sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší s jičínským muzeem, resp. s Jaromírem Gottliebem. Na jičínském muzeu se mu od začátku lí-

bila otevřenost vůči veřejnosti, která, jak si myslí, je reprezentativní a inspirativní pro mnoho dalších muzeí v České republice.

V pozici ředitele muzea zřizovaného Královéhradeckým krajem, ale existujícího v budově patřící městu Jičínu, je životně důležitý kladný vztah s představiteli města. PhDr. Babík by se rád zaměřil na spolupráci s muzei v partnerských zahraničních městech, ať už na bázi výměny zkušeností, anebo v rámci vzájemné výměny putovních výstav. Kromě toho věří, že město samotné bude vznášet poptávku po jistých zpracovávaných tématech.

Zkrátka věří, že město je do spolupráce s muzeem již přirozeně zapojeno a také samo o spolupráci stojí.

Pod vedením nového ředitele má muzeum i nadále plnit základní funkce, které jsou definovány zákonem. Muzeum musí prezentovat kvalitní výstavy a zajistit odborné přednášky pro odbornou i laickou veřejnost. Důraz je kladen hlavně na práci s veřejností a na osvětovou činnost. S tím také souvisí snaha, aby muzeum nechybělo v itineráři do Jičína zavítavších turistů a zůstalo místem setkávání obyvatel Jičína.

Mgr. H. Fajstauerová

JIČÍN

V LETECH 1909 - 1910

Roku 1910 mělo město Jičín 10 248 obyvatel a 820 domů.

Rozpočet příjmů a vydání obecních podniků, fondů obcí spravovaných a obecního důchodu města Jičína na rok 1909 byl zastupitelstvem schválen takto: příjmy 168023 K 53 h, vydání 292196 K. Schodek 124143 K 53 h měl být uhrazen 50% přirážkou k přímým daním (58535 K), darem z výtěžku obecní spořitelny (15608 K) a půjčkou ve výši 50000 K. Obecní rozpočet města na rok 1910 byl stanoven takto: příjmy 17045 K 40 h, veškerá vydání 327100 K 67 h. Schodek 150055,27 měl být z 80% uhrazen přirážkou k přímým daním v obci = 96800 korun, z očekávaného daru výtěžku obecní spořitelny 23255 K 27 h, a půjčkou 30000 K.

Městské zastupitelstvo rozhodlo postavit novou dvoupatrovou budovu, jejíž přízemí a 1. patro bylo pronajato c.k. poštovnímu a telegrafnímu úřadu za roční nájemné 7 600 K. V roce 1909 byla schválena i přístavba budovy obecních a měšťanských škol

a plán a rozpočet ve výši 19325 K na zřízení hlavního kanálu podél příjezdové silnice k nádraží. Městská rada také podnikla kroky za účelem zlepšení železničního spojení Jičína směrem na Prahu, Hradec Králové a Mladou

Boleslav. Dále bylo „obmezeno vykládání zboží na loubích způsobem takovým, že jest obmezována passáž a zakrývány veřejné svítlny.“ Naopak bylo doporučeno zdobení domů květinami. Obyvatelé Tyršovy ulice

Hotel Praha těsně po dokončení v r. 1910

Archiv RMaG v Jičíně

Oslavy 40. výročí založení Řemeslnické besedy v Jičíně

Archiv RMaG v Jičíně

podali Obecnímu zastupitelstvu města žádost, aby byla proražena příčná ulice, projektovaná mezi ulicemi Lipovou (Havlíčkovou) a Tyršovou.

Péči a aktivitou Okrašlovacího spolku byla na jaře upravena Čerovka: byla opravena rozhledna, zřízeny cesty, opravena besídka, umístěny lavičky a celý prostor byl oplocen. Také byly upraveny chodníky v Lipách.

Velkou atrakcí se stalo otevření velkopražírny kávy Obchodního grémia, umístěné na náměstí vedle radnice, kde zdejší kupci zahájili pražení kávy „...na velkostroji Probat“. Každý čtvrtek mezi 18. a 19. hodinou byly konány pravidelné koncerty plukovní hudby na náměstí v Jičíně.

Počínaje 1. květnem začal opět jezdit spolkový omnibus z Komenského nám. do Prachovských skal. Odjezd byl o půl 2., 3. a 4., zpět v 7 a 8 hod. večer. Dne 18. června 1910 byl slavnostně otevřen Grand hotel Praha, který nabízel ubytování pro 50 hostů. Hotel byl majetkem stavitele A. Holečka, nájemcem byl hoteliér Alois Liška.

V neděli 25. července pořádala Tělocvičná jednota Sokol veřejné cvičení v Libosadě doplněné koncertem trubačského sboru Sokola. Dívky předváděly cvičení s praporky a hry, žáci prostná a hry, ženy cvičení s kuželi a moravské národní tance a dorost a muži cvičení prostná a na nářadí.

Ve dnech 13.-15.8. slavila Řemeslnická Beseda v Jičíně 40 let svého trvání. Součástí oslav byla slavnostní valná hromada, divadelní představení, lidová slavnost v Libosadě a česká muzika v sále hotelu Hamburk.

Čtyřicetileté jubileum slavila i Akademická čtenářská jednota, tentokrát ve dnech 9.-12. září. Oslavy zahájil páteční koncert, na němž vystoupil i člen drážďanské opery Bedřich Plaš-

ke, v sobotu následovalo slavnostní osvětlení lampiony, koncert na náměstí zahájený fanfárami z Libuše troubenými z jičínské brány a přátelský večírek v hotelu Hamburk. V neděli proběhla valná hromada, odpoledne mítink na náměstí a taneční večer v Sokolovně.

Členové Hudebního a zpěváckého spolku v Jičíně nastudovali pod vedením J. Patsche Smetanovu operu Hubička. Představení bylo hráno 8., 9. a 11. 12. 1910 a na četná přání opakováno 28. prosince. Pochvalná kritika provedení opery byla uveřejněna 20. prosince i v Národních listech.

V těchto letech vycházely v Jičíně troje noviny: Krakonoš, jehož vydavatelem a odpovědným redaktorem byl Karel Hylský, Jičínské noviny vydávané F. Návesníkem a Pokrokové listy - politický týdeník pro severovýchodní Čechy.

Například Krakonoš 29.5.1910 přinesl následující zprávu: Rybník oživil. Tichá a jakoby smutná hladina našeho rybníka za slunných dnešních dnů oži-

vá. Brázdí ji loďky křížem krážem a plavci již čerí hladinu mocnými tempy. Křik a hlahol roznáší větřík z plováren pánské i dámské, ten hlahol radostného zdravého požitku koupele. A zase jsou to známé obličejky z minulé sezony. Již víte, že pan X jde užít lázně sluneční, že panu Y záleží na tom, aby byl co nejdříve a nejvíce opálen, že ten provádí v plovárně vzduchovou lázeň, že onen má kotníky a klouby trochu „v nepořádku“ a každý pospíchá do plovárny, každému ta milá plovárna pomůže. Ale nejvíce je těch, kteří milují mokřý živel pro přirozené osvěžení těla, pro trochu klidu, který plovárna nervům poskytne. Zajisté, že směry, které provedla městská rada a opravy na plovárně jsou a budou vděčně kvitovány. Můžeme být hrdí na náš rybník a na jeho správu. Mnohé město nám ho závidí. Užívejme zdravého sportu co nejčastěji.

Jičínské noviny 12.9.1909 kritizovaly poměry panující na Jičínské bráně: ...Co však zaráží každého návštěvníka věže, je přímo otravný zápach. Před léty byl tu sice záchod pro hlásného, ale když dřevěná roura podlehla „zubu času“, nebylo „všelidské“ útočiště toto obnoveno. Spojení hlásného se zemí je také velice primitivní: zvonek, který lze uvést v činnost zatažením pomocí drátu. Tohoto „telefonu“ používají rádi páni kluci. Doporučovalo by se, aby hlásný byl telefonicky spojen se strážnicí. Lidskost přimlouvala by se i za zavedení vody do hlásnice. Městské radě doporučujeme k úvaze obsah těchto řádků.

Pokrokové listy se věnovaly zprávám z Jičína pouze menší měrou, jednotlivé příspěvky byly mnohdy značně kritické. Např. 2.12.1910: Cesta

Rybník Kníže v roce 1910

Archiv RMaG v Jičíně

z nádraží jest hrozná a nesnesitelný stav její trvá druhý, ba třetí rok. Není nápravy? Což se mermomocí chce, aby, kdo sem jen nohou vkročí, hned na Jičín nadával?

Počasí v letech 1909 a 1910 bylo následující: 15.1. byla zaznamenána noční bouřka, ale již 29.1. bylo -14° a až do 9. března se průměrné denní teploty pohybovaly pod bodem mrazu. Koncem dubna 1909 bylo naopak několik „parných“ dnů s teplotami kolem 25°C ve stínu, začátkem května přízemní mrazíky, otepilo se až ve druhé polovině května. Průměrná teplota v červnu byla 16,4°C, stejně jako

v červenci, během kterého spadlo 120,2 mm srážek. Ani srpen s průměrem 18,3° a pouze 5 jasnými dny nebyl příliš příznivý. Vysoké teploty (27,5°) od 7. září byly příčinou bouře s krupobitím, která na Bradech a Prachově poničila mnoho stromů. „Přival vody byl tak silný, že snášel kamení z kopců až do příkopu silnice Sobotce.“ Průměrná teplota v říjnu byla 10°, v listopadu 1,7°, poprvé mrzlo 18. 11. Teplotně nad normálem byl z celého roku pouze prosinec s +0,4 stupně.

První čtvrtletí roku 1910 bylo celkově teplejší (průměr 2°) a suché – spadlo pouze 1000 mm srážek.

Teploty v květnu 1910 se pohybovaly v rozmezí od 4,4° do 25,8°, začátkem června okolo 27°, posledních 11 dnů se ochladilo na 17,5°. Třetí čtvrtletí roku 1910 bylo naopak chladnější o 2°, průměrná teplota dosáhla pouze 15,2°; s maximem 28,9° dne 31.7. a minimem 11° ze dne 8.7. První sníh se v tomto roce objevil 3. listopadu, sněhová vrstva ležela 22 dní. Největší srážky roku byly zaznamenány 1. srpna, kdy napršelo 74,2 mm. Příliš vlhké byly měsíce červen, srpen, září a listopad, suché březen a říjen.

Z dobového tisku vybrala HÁ

ZVEME VÁS NA NAŠE AKCE

Galerie:

JAK SE TOČÍ FIMFÁRUM, 5. červen – 28. září, filmová výstava loutek, scén, technických návrhů, loutkové animace

MĚKKOHLAVÍ, 7. říjen – 21. listopad, výtvarná skupina založená v 80. letech

POZDRAVENO BUDIŽ SVĚTLO, 2. prosinec – 16. leden, výstava věnovaná světlu, svícím, svítidlům, historie svíčkařství i osvětlovacích nástrojů

Výstavní chodba muzea:

KAREL PAŘÍK, architekt Bosny i Hercegoviny, 6. květen – 13. červen, významný český architekt žijící v Jugoslavii

ADOLF KAŠPAR, 18. červen – 19. září, ilustrátor mnoha literárních děl konce 19. stol.

JIČÍN A OKOLÍ NA MAPÁCH Z TRAUTTMANSDORFFSKÉHO ARCHÍVU (18. až 19. stol.)

25. září – 7. listopad

LIDOVÁ ŘEMESLA, 12. listopad – 9. leden, výstava o textilních řemeslech, vánoční dílny

Noční prohlídky expozice RMaG v Jičíně společně s prohlídkou renesančních sklepů zámku

22. červen, 13. a 27. červenec, 10. a 24. srpen – vždy ve 21 hod.

Komentované prohlídky Valdštejnova paláce

červenec – srpen, po – ne, vždy v 11, 13, 14 a 15 hod.

Otevírací doba

Muzeum i galerie: celoročně 9 - 17 mimo pondělí

Muzeum: denně, červenec, srpen 9 - 18,30; Galerie: denně, červen - srpen 9 - 17

Během festivalu Jičín – město pohádky, ve dnech 8. - 12. září, otvíráme **Muzejnickou pohádkovou dílnu** na velkém nádvoří zámku od 9 do 17 hod – změna času vyhrazena

Obsah:

Fajstauerová, H.: Dějiny obce Jinolice	1 - 8
Kyselo, J.: Jinolice po roce 1945	8 - 9
Kyselo, J.: Jinolické zajímavosti	9
Víchová, B.: Nejznámější chalupář	9
Ulrychová, E.: Archeologie	10
Kyselo, J., Macháček, H.: Památky Jinolice	10 - 11
Macháček, H.: Lidová architektura v Jinolici	11 - 13
Zíková, P.: Příroda	13 - 14
Pověsti z okolí Jinolice	14
Čermák, K.: Ej, přec jen neměls mi zvadnout, květe!	15 - 17
Havlíčková ulice – dvacátá léta	17 - 19
Zíková, P.: Z Kablíkovy sbírky ptactva	20
Šejnová, V.: Ohlížíme se a hodnotíme	20 - 21
Fajstauerová, H.: Představujeme PhDr. Michala Babíka	22
Há: Jičín v letech 1909 a 1910	22 - 24

Obohacením expozice je od letošního roku maketa průčelí dřevěného fotoateliéru A. Brožka
Foto: V. Šejnová, 2010